

ETELÄ-KARJALAN & KYMENLAAKSON

Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson LUMO-ohjelmat

Luonnos 30.1.2026

Hanke on saanut osarahoitusta Euroopan unionin LIFE- ohjelmasta. Aineiston sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan unioni tai CINEA ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

Sisällys

1 Tiivistelmä.....	3
2 Esipuhe.....	4
3 Johdanto.....	4
4 LUMO-ohjelma.....	5
4.1 Luonnon monimuotoisuustyötä ohjaavat lait ja strategiat.....	5
4.2 Alueelliset LUMO-ohjelmat	6
4.3 Ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuus.....	7
4.4. LUMO-ohjelmatyön eteneminen 2024–2025	8
5 Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson luonto	9
5.1 Etelä-Karjalan luonto	9
5.2 Kymenlaakson luonto	12
5.3 Luontotieto monimuotoisuuskeskittymien taustalla.....	15
5.4 Monimuotoisuuskeskittymien luonnehdintaa	20
6 Maankäytön tavat ja laajuus	25
7 Toteutetut luonnon monimuotoisuuden edistämistoimet	26
8 Tavoitteet, tarpeet ja toimenpiteet	28
9 LUMO-ohjelmatyön eteneminen 2026–2027.....	31
Lähteet.....	32
Liitteet.....	33

1 Tiivistelmä

Suomen luonto on köyhtynyt nopeasti: lähes puolet luontotyypeistä ja suuri osa lajeista on uhanalaisia. Luontokadon pysäyttäminen vaatii konkreettisia toimia kaikilla tasoilla. Etelä-Karjalassa ja Kymenlaaksossa tarvetta korostavat vähäinen suojelualueiden määrä, voimakas maankäyttö ja pitkä teollisuus- ja asutushistoria, ilmastonmuutoksen vaikutukset ja tarve koota hajallaan oleva tieto, tarpeet ja toimet yhden suunnitelman alle.

Maakunnallinen LUMO-ohjelma vastaa tähän. Se kokoaa ja kohdentaa luontoa säilyttävää ja parantavaa työtä niin, että toimet ovat vaikuttavampia ja kustannustehokkaampia. LUMO-ohjelma on alueellinen luonnon monimuotoisuuden toimeenpanosuunnitelma, joka kokoaa maakuntien luontotiedon, tunnistaa luonnon monimuotoisuuskeskittymät (18 kpl), määrittää tarpeet ja strategiset tavoitteet, ohjaa luonnonhoidon, ennallistamisen, suojelun ja suunnittelun toimenpiteitä ja sitoo ilmastonmuutokseen sopeutumisen sekä monimuotoisuustyön yhteen. Ohjelma laaditaan laajassa vuorovaikutuksessa maakunnan toimijoiden kesken.

Ohjelman keskeiset sisällöt:

- Tietopohja: Luontotyypit, lajisto, kytkeytyneisyys, paineet ja suojelutilanne.
- Monimuotoisuuskeskittymät: Alueet, joille luonnonhoitoa ja ennallistamista kannattaa kohdentaa.
- Verkostot: Toiminnalliset ekologiset verkostot
- Tarpeet ja toimenpiteet: Luontoa säilyttävät ja parantavat toimet maakunnassa.

Ohjelman päätavoite pitkällä aikavälillä (n. 10–15 vuotta / ~2040): Luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttäminen ja kääntäminen positiiviselle uralle maakunnassa. Ohjelman toimia ohjaavat strategiset tavoitteet:

- Luonnolle haitalliset toimet vähenevät
- Luontoa vahvistavat toimet lisääntyvät
- Luonnon merkitys alueella kasvaa.

LUMO-ohjelma on tarkoitettu kaikille alueen toimijoille, joiden päätöksillä ja toimilla on vaikutusta luontoon:

- elinvoimakeskus (ohjelman laatija),
- valtion viranomaiset ja -toimijat,
- kunnat ja maakuntaliitto,
- maanomistajat ja viljelijät,
- yritykset ja teollisuus,
- järjestöt ja asiantuntijayhteisöt,
- asukkaat ja kansalaistoiminta.

Ohjelma ei ole juridisesti sitova. Toteutus perustuu yhteistyöhön, ohjaukseen ja vapaaehtoisuuteen. Ohjelman onnistuminen perustuu laajaan alueelliseen omistajuuteen, yhteiseen tahtotilaan ja sidosryhmien osallistumiseen.

Vuosina 2026–2027 työ jatkuu seuraavasti:

- Laajennetaan ja tarkennetaan toimenpideoiota: yleisistä tarpeista kohti konkreettisia, toteuttajille sopivia toimia.
- Hyödynnetään SYKE:n, LUKE:n ja Suomen Metsäkeskuksen tuottamat analyysit mm. maakunnallisista vastuulajeista, ekologisista verkostoista ja vesi- ja metsätalouteen liittyvistä priorisoinneista.
- Tiivistetään vuorovaikutusta sidosryhmien kanssa alueellisissa työpajoissa ja tilaisuuksissa.
- Laaditaan lopulliset, erilliset LUMO-ohjelmat Etelä-Karjalaan ja Kymenlaaksoon.

Valmis ohjelma julkaistaan joulukuussa 2027. Lausuntokierros on syksyllä 2027. Ohjelma laaditaan osana Priodiversity LIFE –hanketta.

2 Esipuhe

Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson LUMO-ohjelmat laaditaan vuoden 2027 loppuun mennessä Priodiversity-LIFE –hankkeessa. Tässä ohjelmaluonnoksessa koostetaan vuosina 2024–2025 tehty pohjatyö luontotietoaineistojen ja monimuotoisuuskeskittymien valinnan osalta sekä esitellään tähänastinen työ ohjelman tarve- ja toimenpideoision parissa.

Luonnoksen tavoitteena on 1) koota ja jäsentää koottu tietopohja ja sidosryhmien kanssa määriteltyjä tarpeita, tavoitteita ja toimia maakuntien luontotyölle, 2) kuvata jatkotyön päälinjat LUMO-ohjelmien laadinnassa ja 3) motivoida alueiden sidosryhmiä osallistumaan jatkotyöskentelyyn.

3 Johdanto

Suomen luonto köyhtyy. Luontoa häviää, tai se yksipuolistuu tai muuttuu maa- ja vesialueiden tehokkaan käytön vuoksi. Lisäksi vieraslajit, kemiallinen kuormitus ja ilmastonmuutos lisäävät luonnon taakkaa. Lähes puolet Suomen luontotyypeistä luokitellaan uhanalaiseksi (Kontula & Raunio 2018). Se merkitsee, että niiden määrä on olennaisesti vähentynyt tai tila on merkittävästi heikentynyt. Jos jokin luontotyyppi häviää, siihen sidoksissa olevat kasvi- ja eläinlajit joutuvat vaikeuksiin. Viimeisimmässä uhanalaisarvioinnissa 12 % arvioiduista lajeista luokiteltiin uhanalaiseksi (Hyvärinen ym. 2019).

Luonnon monimuotoisuuden väheneminen ihmistoiminnan seurauksena on tunnettu pitkään. Lajien häviäminen globaalisti tai paikallisesti on tunnetuin luontokadon ilmenemismuoto, jonka myös suuri yleisö tunnistaa. Sen sijaan elinympäristöjen katoaminen ja yksipuolistuminen tai geneettisen monimuotoisuuden väheneminen ovat vaikeammin hahmotettava osa luontokatoa. Luonnon monimuotoisuuden sanoittaminen ja kuvailu ja sen merkityksen osoittaminen ihmisille on tärkeää ja suuri viestinnällinen haaste.

Tuoreimman luontobarometrin (2025) mukaan tietoisuus luontokadon etenemisestä on suomalaisten keskuudessa lisääntynyt, ja maailman luonnon tilanteesta on huolissaan jo 91 prosenttia vastaajista. Luontokadon vaikutuksesta yhteiskunnan kestävyys on saatu viime vuosina enemmän tietoa. Suomalaisista 86 prosenttia on sitä mieltä, että luontokato vaikuttaa esimerkiksi ruoantuotantoon, kansanterveyteen, huoltovarmuuteen ja talouteen. Suomalaiset kaipaavat lisää tietoa siitä, miten luonnon monimuotoisuus voidaan ottaa huomioon: vain 36 prosenttia on sitä mieltä, että suomalaisten tietoisuus luontokadon merkityksestä on riittävällä tasolla (Ilmasto- ja luontobarometri 2025).

Tiede ja erilaiset politiikkasuositukset toistavat viestiä: Luonnon monimuotoisuus vähenee ja kurssin kääntäminen ekologisesti kestäväälle uralle on ihmiskunnan kohtalonkysymys (Sitra 2026; WEF 2025). Tarpeiden ja tehtyjen toimenpiteiden välillä vallitsee epäsuhde.

Luonnon monimuotoisuuden turvaamista ja parantamista tulee tehdä kaikilla alueellisilla ja hallinnollisilla tasoilla. Kansainvälinen ja kansainvälinen politiikka ja toimet osoittavat suunnan, mutta maakunnallisten LUMO-ohjelmien kehityksessä keskiöön nousevat alueelliset ja paikalliset tavoitteet ja toimenpiteet. *Think globally, act locally* -iskulause on ajan hammasta hyvin kestävä ympäristön- ja luonnonsuojelun kirittäjä vuosikymmenten takaa. Vaikka luonto elonkehässä on yhteistä, vaikuttavia luontotoimia tehdään alueellisella ja paikallisella tasolla. Jokaisella hehtaarilla tai aarilla luonto voidaan huomioida jatkossa nykyisellä tavalla, nykyistä heikommin, tai nykyistä paremmin, ja näiden pienten päätösten summa näkyy luonnon tilassa ensin paikallisesti ja alueellisesti, mutta lopulta myös globaalisti. Maakunnallinen LUMO-ohjelma on uusi työkalu tähän työhön.

4 LUMO-ohjelma

4.1 Luonnon monimuotoisuustyötä ohjaavat lait ja strategiat

Suomen luonnon monimuotoisuustyötä ohjaavat kansainvälisesti YK:n biodiversiteettisopimus ja EU:n biodiversiteettistrategia. YK:n biodiversiteettisopimus on maailmanlaajuinen sopimus, jonka keskeisinä tavoitteina on ekosysteemien ja kasvi- ja eläinlajien suojelu, luonnonvarojen kestävä käyttö sekä geenivarojen saatavuudesta koituvien hyötyjen oikeudenmukainen ja tasapuolinen jako. Monimuotoisuutta turvataan toimilla, jotka lisäävät alkuperäisen luonnon, eliöeläinten ja niiden geenivarojen arvoa. Sopimuksen toimeenpanoa ohjaavat kansainväliset neuvottelut ja kansalliset monimuotoisuusstrategiat.

EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteena on pysäyttää luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen vuoteen 2030 mennessä ja saavuttaa hyvä ympäristön tila vuoteen 2050 mennessä. Strategian tavoitteet painottuvat suojelualueiden laajentamiseen, tiukan suojelun lisäämiseen sekä elinympäristöjen ja lajien tilan parantamiseen, sekä suojelualueilla että niiden ulkopuolella.

Valtakunnallisella tasolla luonnon monimuotoisuustyötä ohjaa uudistettu luonnonsuojelulaki (9/2023), luonnosvaiheessa oleva kansallinen luonnon monimuotoisuusstrategia ja

toimintaohjelma (2021–2030) sekä EU:n ennallistamisasetus ja sen valmisteilla oleva kansallinen toimeenpanosuunnitelma.

Kansallisen biodiversiteettistrategian tavoitteena on tehostaa luonnon monimuotoisuuden suojelua ja edistää heikentyneiden ekosysteemien palautumista, kytkeä kansallisen strategian tavoitteet kansainvälisiin ja uusiin EU:ssa asetettuihin tavoitteisiin, parantaa toimintaohjelman toimenpiteiden vaikuttavuuden mitattavuutta ja seuranta- ja seuranta- ja kohdistaa toimia myös luontokadon juurisyihin.

LUMO-ohjelman lainsäädännölliset lähtökohdat

Vuonna 2023 uudistettu luonnonsuojelulaki (9/2023) mahdollistaa alueellisten luonnon monimuotoisuuden toimeenpanosuunnitelmien (LUMO-ohjelmien) laatimisen ELY-keskuksissa. Luonnonsuojelulain 13 §:n mukaan alueelliset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset voivat laatia alueelleen kansallista luonnon monimuotoisuusstrategiaa ja -toimintaohjelmaa koskevan luonnon monimuotoisuuden toimeenpanosuunnitelman (LUMO-ohjelman). Luonnonsuojelulain mukaan keskeistä toimeenpanosuunnitelmien laatimisessa on, että

- i. laadinnan aikana varmistetaan riittävä vuorovaikutus alueen keskeisten toimijoiden kanssa
- ii. valmistelu ja seuranta perustuu parhaaseen käytettävissä olevaan tieteelliseen tietoon ja
- iii. valmistelussa otetaan huomioon ilmastolain (423/2022) 9–12 §:ssä tarkoitetut suunnitelmat.

LUMO-ohjelma mahdollistaa kansallisen strategian ja toimintaohjelman toimeenpanon alueellisella tasolla. Asiaa koskevan hallituksen esityksen (HE 76/2022) mukaan kunkin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen alueella asiaa voidaan käsitellä alueen valtion viranomaisten, kuntien, maakuntaliittojen, maanomistajien ja elinkeinoelämän sekä järjestöjen ja muun kansalaisyhteiskunnan kanssa alueen omista lähtökohdista käytettävissä olevien voimavarojen puitteissa.

Luonnonsuojelulain päivityksessä ohjelman laatijatahoksi muutetaan elinvoimakeskus.

4.2 Alueelliset LUMO-ohjelmat

Alueellinen LUMO-ohjelma on uusi työkalu luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen torjumiseen ja luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen maakunnassa. LUMO-ohjelman tavoitteina on luonnon monimuotoisuuden säilyminen ja monimuotoisuutta ylläpitävien ja lisäävien ekologisten verkostojen kehittäminen pitkällä aikavälillä siten, että luonnon monimuotoisuustyön kustannusvaikuttavuus kasvaa. LUMO-ohjelmien keinoin pyritään tehostamaan alueellista luonnon monimuotoisuustyötä yhdistämällä strateginen ja toimeenpaneva suunnittelu.

LUMO-ohjelmissa korostuu luonnon monimuotoisuuden tarkastelu useilla tasoilla. Ekologinen verkostosuunnittelu tukee monimittakaavaista kytkeytyvyyttä ja elinympäristöjen kokonaisvaltaista tarkastelua, ja on siten käytännön keino ekosysteemilähestymistavan toteuttamisessa. Ekosysteemilähestymistapa on YK:n biodiversiteettisopimuksen ensisijainen viitekehys, jossa luonnonvarojen hallintaa toteutetaan integroidusti edistäen suojelua,

kestävää käyttöä ja oikeudenmukaista hyötyjen jakoa. Vaikka lähestymistavan merkitys tunnustetaan laajasti, sen käytännön soveltaminen on edelleen vähäistä.

LUMO-ohjelma on suunnitelma, joka ohjaa toimia seuraavien 10–15 vuoden ajan eli noin vuoteen 2040 asti. Sitä päivitetään tarvittaessa uuden tiedon ja tarpeiden perusteella. Suunnitelman vaikutukset tähtäävät luonnon tilan merkittävään paranemiseen pitkällä aikavälillä, useiden vuosikymmenien päähän.

LUMO-ohjelmaan kootaan tietoa maakunnan luonnosta, kuvataan luonnon monimuotoisuuden nykytilaa ja tunnustetaan luonnon monimuotoisuuden turvaamisen alueellisia haasteita. Yhdessä laajan sidosryhmäjoukon kanssa LUMO-ohjelmaan määritellään toimenpiteitä, joiden avulla turvataan maakunnan nykyiset luontoarvot sekä vahvistetaan luonnon monimuotoisuuden tilaa ja maakunnan sisäisiä ja valtakunnallisia ekologisia verkostoja. Toimenpiteet käsittävät erityisesti suosituksia ja ohjeita ennallistamis- ja luonnonhoitotoimenpiteiksi, joilla vahvistetaan monimuotoisuusverkostojen kehittymistä. LUMO-ohjelmalla ei ole oikeusvaikutuksia, ja LUMO-ohjelman toimenpiteiden toteuttaminen perustuu vapaaehtoisuuteen.

Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson LUMO-ohjelmat laaditaan osana Priodiversity LIFE –hanketta. Priodiversity LIFE –hankkeessa mukana olevat elinvoimakeskukset (Kaakkois-Suomen, Sisä-Suomen, Itä-Suomen, Lounais-Suomen, Pohjois-Suomen ja Lapin-) kehittävät LUMO-ohjelmaprosessia tiiviissä yhteistyössä, ja LUMO-ohjelmien sisältöä yhdenmukaistetaan vuoteen 2027 saakka. Lisäksi maakunnallisia LUMO-ohjelmia laaditaan vuoden 2026 alun tilanteessa seitsemässä hankealueen ulkopuolisessa maakunnassa muulla rahoituksella ja aikataululla. Yhteistyötä ohjelman sisällöllisissä ja rakenteellisissa asioissa tehdään kaikkien ohjelmaa laativien maakuntien kanssa.

4.3 Ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuus

Ilmastolaissa (423/2022) asetetaan kansallisia ilmastotavoitteita ja säädetään ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmästä. Luonnonsuojelulain 13 §:n mukaan alueellisten LUMO-ohjelmien valmistelussa on otettava huomioon ilmastolain 9–12 §:ssä tarkoitetut suunnitelmat. Nämä ilmastolain suunnitelmat ovat:

- i. Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma (valmistelu käynnissä)
- ii. Kansallinen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma (KISS2030)
- iii. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma (MISU)
- iv. Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma (KAISU)

Ilmastonmuutos ja luontokato ovat kiinteästi toisiinsa kietoutuneita globaaleja haasteita, joiden ratkaiseminen edellyttää yhteisiä ratkaisuja. Haasteiden yhteinen ratkaiseminen kartuttaa myönteistä yhteisvaikutusta ja on usein myös taloudellisesti tehokasta. Oikein suunnitelluilla ja toteutetuilla ilmastonmuutoksen sopeutumistoimilla voidaan rajoittaa lämpenevän ilmaston aiheuttamaa luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä, ja toisaalta luonnon monimuotoisuuden turvaaminen edistää sekä ilmastonmuutoksen hillintää että siihen

sopeutumista. Esimerkiksi ojittamisen lopettaminen, soiden vesitalouden palauttaminen, rantaviivan ja matalien vesialueiden maanmuokkaamisen välttäminen virtavesissä ja niiden liepeillä, ja maatalousmaan maaperän kunnon parantaminen edistävät luonnon monimuotoisuutta ja samalla tukevat myös ilmastonmuutoksen hillintää.

Ilmastonmuutoksen hillintään tähtäävät toimenpiteet voivat aiheuttaa myös kielteisiä vaikutuksia luonnon monimuotoisuudelle. Esimerkiksi aurinko- ja tuulivoimahankkeet aiheuttavat pitkäaikaisia maankäyttömuutoksia, ja tällöin onkin tärkeää sijoittaa tuotantoalueet niin, että haitalliset vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen voidaan minimoida.

Ilmastonmuutoksen ja luontokadon yhtäaikainen pysäyttäminen edellyttää lisäponnistuksia ja uusia ratkaisuja luonnon turvaamiseen, ennallistamiseen ja luonnonvarojen kestävyuden parantamiseen. Ongelmien yhteistarkastelussa tarvitaan vahvaa poikkihallinnollista koordinaatiota, politiikkatoimien johdonmukaisuutta, kansainvälistä yhteistyötä sekä ilmastonmuutoksen ja luontokadon kysymysten vahvempaa valtavirtaistamista ja kytkemistä osaksi eri hallinnonalojen politiikkatoimia ja kaikkia yhteiskunnan sektoreita.

Ilmastonmuutoksen hillinnän, ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja luontokadon pysäyttämisen tuomat tarpeet maankäytölle on sovitettava yhteen hallitusti.

Johdonmukaisuuden paranemista jatkossa tukee se, että luonnonsuojelulaissa tunnistetaan ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden heikentymisen yhteys. Lisäksi ilmastolain suunnittelujärjestelmän mukaisten suunnitelmien johdonmukaisuus ja yhteensopivuus luonnon monimuotoisuustavoitteiden kanssa on tärkeää huomioida.

4.4. LUMO-ohjelmatyön eteneminen 2024–2025

Etelä-Karjalassa ja Kymenlaaksossa ohjelmien laadinta alkoi vuoden 2024 alussa. Käytyjen sidosryhmäkeskustelujen perusteella kaakon maakunnissa pidättäytyttiin perustamasta LUMO-ohjelmille omaa ohjaus- tai projektiryhmää. Sen sijaan päätettiin edistää ja käsitellä LUMO-ohjelmia maakuntien yhteisessä Helmi-yhteistyöryhmässä, jonka toimintaa koordinoi ja koollekutsujana toimi vuoden 2025 loppuun Kaakkois-Suomen ELY-keskus (nyt Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus). Ryhmässä on edustettuna laaja joukko valtion viranomaisia, kuntia, järjestöjä ja yrityksiä. Yhteistyöryhmän kokoustahtia tiivistettiin 2024 alkaen riittävän LUMO-ohjelman yleiskäsittelyn turvaamiseksi. Helmi-yhteistyöryhmä on kokoontunut 2024–2025 neljä kertaa vuodessa ja LUMO-ohjelmia on käsitelty jokaisessa kokouksessa.

Helmi-yhteistyöryhmän lisäksi LUMO-ohjelmien laadinnan tilannetta on käsitelty maakuntaliittojen koollekutsumissa luonto- ja ympäristöverkostoissa: Etelä-Karjalan luontoryhmässä ja Kymenlaakson ympäristöpoliittisessa neuvottelukunnassa. Ohjelman valmistelijat ovat myös painottaneet kahdenkeskisten sidosryhmätapaamisten merkitystä ohjelmatyössä. Sidosryhmiä Kaakkois-Suomen maakunnista ja naapurimaakunnista on tavattu 2024–2025.

Ohjelman laadinnan keskeisenä työvoimana toimi Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen Priodiversity LIFE-hankkeen neljä työntekijää. Etelä-Karjalan liitto ja Kymenlaakson liitto osallistuvat työhön aktiivisesti asiantuntijoidensa panoksella.

Vuoden 2026 alusta LUMO-ohjelmien laadintavastuu siirtyi perustettaville elinvoimakeskuksille. Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson LUMO-ohjelmista vastaa Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus. Samat henkilöt jatkavat ohjelmatyön parissa siirryttyään ELY-keskuksesta elinvoimakeskukseen.

5 Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson luonto

LUMO-ohjelmissa määritellään maakunnallisia luonnon monimuotoisuuskeskittymiä, jotka pohjautuvat käytettävissä oleviin laji- ja luontotyyppitietoihin. Niiden avulla osoitetaan alueita, joilla erityisesti on säilynyt maakunnallisesti merkittävää monimuotoista luontoa, ja joille olisi kustannustehokasta priorisoida tulevia luonnonhoitotoimia. Seuraavassa kuvataan taustaksi Kaakkois-Suomen maakuntien luonnon ja lajiston yleispiirteitä, jonka jälkeen yksilöidään tarkemmin luontoaineistoja monimuotoisuuskeskittymien taustalla.

5.1 Etelä-Karjalan luonto

Etelä-Karjalan (6 872 km²) luonnon erityispiirteitä ovat jääkauden jättämät hiekka- ja sora- ja muodostumat, Ensimmäinen ja Toinen Salpausselkä. Niiden harjumetsät ja paahderinteet ovat monen harvinaisen lajin elinympäristöjä. Salpausselkien ja pienempien harjujaksojen rinteillä on myös pohjavesien purkautumispaikoilla tihkupintoja, lähteitä, lähdepuroja ja lähdehetteikköjä.

Maakunnan pinta-alasta noin viidennes on vettä (1 546 km²). Salpausselkien pohjoispuoliset vesistöt ovat pääosin karuja ja kirkasvetisiä. Järvistä merkittävimpiä ovat Karjalan Pyhäjärvi, Kuolimo ja Kivijärvi sekä maisemaa laajalti hallitseva Saimaa, joka on Vuoksen vesistön pääjärvi. Sen vedet laskevat Vuoksea pitkin Laatokkaan, jonne virtaavat myös maakunnan itäosassa Hiitolanjoen vesistöalueen vedet. Lännessä vedet laskevat puolestaan Kivijärven reitin kautta Kymijokeen. Salpausselkien eteläpuoliset pienet järvet ja pienten jokien latvavedet ovat enimmäkseen matalia ja rehevöityneitä, ja niidenkin vedet laskevat Suomenlahteen.

Vesistöjen äärellä on korkeita kalliomäkiä ja jyrkänteitä. Rautjärvellä Haukkavuori kohoaa yli 170 metriä merenpinnan yläpuolelle. Etelä-Karjalan svekofenninen peruskallio on maapallon vanhimpia ja muodostui noin 1,9 miljardia vuotta sitten. Etelä- ja länsiosat ovat 300 miljoonaa vuotta nuorempaa, mutta yhtä lailla karua rapakivigraniittia. Ravinteisempia kivilajeja on maakunnassa vähän, esimerkkinä Lappeenrannan kalkkikiviesiintymä. Irtaimet maalajit kallioperän päällä ovat nekin pääosin karuja ja syntyneet viimeisellä jääkaudella tai sen jälkeen noin 10 000 vuoden aikana.

Turvemaita on Etelä-Karjalassa vähän. Metsätalousmaasta vain 17 % on suota, josta suurin osa on tuhottu ojittamalla. Ilmaston lämpeneminen on sekin heikentänyt suoalajiston tilaa maakunnassa. Suurimmat suoalueet sijaitsevat Salpausselkien eteläpuolella. Edustavimpia suoalueita ovat muun muassa Lappeenrannan Konnunsuolla Hyvätilänsuo ja Höytiönsuo sekä Rapattilassa Joussuo, Ruokolahden Kempin Suurisuo sekä Luumäen Haisevasuo.

Etelä-Karjalan maa-alasta noin 80 % on metsätalousmaata. Metsät ovat pääosin mustikka- ja puolukkatyyppin havupuuvaltaisia kangasmaita. Karuimmat kankaat löytyvät Salpausseliltä ja

harjualueilta, jossa yleisimpänä puulajina on mänty. Monimuotoista metsäluontoa on jäljellä vähän ja metsäluonnon tila on yleisesti hyvin heikko: puolet maakunnan metsistä on alle 40-vuotiaita, laajempia vanhoja metsiä ei ole ja tiukasti suojeltua metsämaata on vain 1,4 prosenttia, mikä on maakunnista vähiten. Etelä-Karjalassa ei ole yhtään kansallispuistoa.

Rehevimmät metsät painottuvat maakunnan koillisosiin Laatokan Karjalan lehtokeskuksen alueelle. Parikkalassa lehtojen ja lehtomaisten metsien osuus on jopa puolet metsämaasta. Alueella on myös kaskitalouden jäänteinä koivuvaltaisia lehtimetsiä.

Jääkauden jälkeen maakunta sai ensimmäiset lajinsa Salpausselkiä pitkin idästä. Sitten varsinkin maatalous on luonut lajistoltaan rikkaita kulttuuriympäristöjä, ketoja ja niittyjä, jotka nyttemmin ovat lähes kadonneet. Monenlaiset uuselympäristöt, erityisesti liikenneväylät, ovat kuitenkin tarjonneet uutta elintilaa paahde- ja perinnebiotooppien lajistolle. Esimerkiksi Lappeenrannan lentokenttä on Suomen merkittävimpiä uhanalaisten hyönteisten elinympäristöjä. Kaakkois-Suomen luonnossa näkyvät myös kaupankäynti ja sotaväen liikkeet. Itäinen kasvihistoria kukkii edelleen Lappeenrannan Linnoituksessa sekä alueen muilla linnoitusalueilla.

Kuva 1. Eteläkarjalaista luontoa: Rastiniemen kärki Saimaalla ja toista Salpausselkää Taipalsaaren Kyläniemessä (ylh.), nuorta koivikkoa Parikkalassa ja kangasvuokkoja

harjumännikössä (kesk.), monimuotoista niittylajistoa Lappeenrannan lentokentällä ja 2000-luvulla maakuntaan asettunut herhiläinen (alh.).

Etelä-Karjalan lajit

Vuoden 2025 lopussa Lajitietokeskukseen oli tallennettu Etelä-Karjalasta kaikkiaan 14 884 lajia, mikä on noin 36 % Suomen lajeista (41 108). Maakunnan lajilastoa hallitsevat hyönteiset, joista lajirikkaimpia ryhmiä ovat kovakuoriaiset (2 709 lajia), kaksisiipiset (2 571 lajia), pistiäiset (2 349 lajia) ja perhoset (1 911 lajia). Kaikkiaan hyönteisiä on tavattu 11 124 lajia, mikä on noin 75 % kaikista maakunnan lajeista. Muista eliöryhmistä eniten lajihavaintoja on sienistä ja jäkälistä (1 416 lajia) sekä putkilokasveista (1 220 lajia). Kaikkiaan lajihavaintoja on Etelä-Karjalan alueelta 1,45 miljoonaa, joista valtaosa hyönteisistä (41 %) ja linnuista (40 %). Yksittäisistä lajeista on eniten havaintoja talitiaisesta, tuulihaukasta ja kirjosiepostasta. Keskeisimpiä lajitiedon lähteitä ovat lintujen rengastus- ja löytörekisteri, Kastikan kasvistoarkisto ja hyönteistietokanta.

Uhanalaiseksi luokitelluista lajeista on Etelä-Karjalasta noin 112 000 havaintoa (tilanne 1.1.2026). Suurin osa 763 lajista on hyönteisiä (504 lajia), varsinkin perhosia (185), kovakuoriaisia (128) ja pistiäisiä (111). Linnut ovat kuitenkin havaintomääriltään omaa luokkaansa, sillä niistä on yli 80 % kaikista uhanalaishavainnoista. Silmälläpidettäviä (NT) lajeja maakunnasta on ilmoitettu kaikkiaan 666.

Etelä-Karjala kuuluu eteläboreaaliseen kasvillisuusvyöhykkeeseen. Salpausselkien paahderinteille tunnusomaisia kasveja ovat muun muassa harjuajuruoho, hietaneilikka, idänkeulankärki, kangasraunikki ja maakunnan nimikkokasvi kangasvuokko. Harjualueilla elää myös harvinaista hyönteislajistoa, jota nykyisin tavataan usein myös uuselinympäristöissä, kuten Ensimmäistä Salpausselkää seurailevan valtatie kuuden pientareilla.

Etelä-Karjalan eläimistö on sekoitus eteläistä ja itäistä lajistoa. Maakunta tunnetaan erityisesti rikkaasta hyönteisfaunastaan, esimerkiksi perhoset kattavat noin 75 % Suomen lajeista. Maan kaakkoiskulma on keskeinen tuloreitti Karjalan kannasta pitkin saapuville lajeille. Vanhempia itätulokkaita ovat esimerkiksi hirvikärpänen, rusakko, supikoira ja villisika, uudempia puolestaan herhiläinen, kultasakaali ja sinisiipisirkka. Maakunnasta löytyvät Suomen eteläisimmät kuukkelireviirit ja liito-oravista on havaintoja aivan taajamien liepeiltäkin.

Kaakkoinen sijainti tuo lisäväriä myös linnustoon. Satakieli ja monet muut niin kutsutut yölaulajat ovat Etelä-Karjalassa tavallisia. Keväisin ja syksyisin maakunnan kautta kulkee arktisten kahlaaja- ja vesilintujen massamuutto, arktika. Etelä-Karjalan pellot ovat metsä- ja tundrahanhien tärkeitä levähdysalueita. Valkoselkätikka viihtyy lehtimetsissä, esimerkiksi Parikkalan Siikalahdella, joka on maakunnan merkittävin lintuvesi.

Saimaa on puolestaan kotoperäisen saimaannorpan elinaluetta. Etelä-Karjalan puolella niitä elää nykyisin noin 50. Saimaalla ja Kuolimossa on muitakin jääkauden jälkeisiä reliktejä: Karjalan maakuntakala järvilohi, saimaannieriä ja härkäsimplu – sekä Saimaan syvänteissä piilotteleva jättikatka.

Etelä-Karjalaan ei vielä ole määritelty maakunnallisia vastuulajeja. Vastuulajilla tarkoitetaan valtakunnallisesti uhanalaista tai silmälläpidettävää lajia, jonka säilymisen kannalta maakunta on erityisen merkittävä (Kontula ym. 2024). Etelä-Karjalassa sellaisia löytyy oletettavasti eniten hyönteisistä.

5.2 Kymenlaakson luonto

Kymenlaaksoa (6 769 km²) luonnehtivat maakuntaa halkovat Salpausselkien reunamuodostumat, joiden harjumetsät ja niihin liittyvät paahderinteet ovat tärkeitä elinympäristöjä monille lajeille. Harjuilla on laaja kirjo luontotyyppisiä boreaalista luonnonmetsistä kuiviin ja tuoreisiin lehtoihin, suppasoihin, paahdeympäristöihin, lähteisiin ja muihin pohjavesivaikutteisiin elinympäristöihin.

Salpausselät jakavat Kymenlaakson eteläiseen rannikkotasanteeseen ja pohjoiseen järvisuutuun, jonka helmenä on Repoveden kansallispuisto. Kaakkois-Suomen laajin metsänsuojelualue koostuu asumattomista metsistä, jylhistä kallioista sekä kirkasvetisistä järvistä ja lammista.

Kymenlaakson järvipinta-alasta (389 km²) noin puolet on kirkasvetisiä. Luonnoltaan merkittäviä ovat muun muassa Vuohijärvi, Pyhäjärvi ja Lappalanjärvi. Maapinta-ala on suurelta osin metsätalousmaata (71 %), varsinkin talouskäytössä olevaa kangasmetsää. Merkittäviä harjumuodostumia on muun muassa Selänpäänkankaalla. Kymenlaaksossa on Suomen maakunnista yhtenäisin kallioperä – yli 90 % koostuu karusta rapakivigraniitista, joka on valittu maakuntakiveksikin.

Ensimmäisen Salpausselän eteläpuolista rannikkomaata leimaa alava mäkien, kallioiden, viljelysmaiden sekä pienten soiden, järvien ja jokien mosaiikki. Tänne sijoittuvat myös laajimmat ja merkittävimmät suoalueet. Valkmusan kansallispuisto on eteläisen Suomen laajin ja monipuolisin suoalue, joka koostuu yli 40 erilaisesta suotyypistä. Kansallispuistoon kuuluvat Valkmusan ohella Kananiemen- ja Mustajärvensuo sekä Munasuo, joka on maamme suurin keidassuo.

Päijänteestä alkunsa saava Kymijoki on monihaarainen, voimakkaasti mutkittileva reittivesistö, jossa järvet, suvannot, hitaasti virtaavat osuudet, kosket, matalat kasvillisuusrannat, jokivarren tulvametsät ja kosteikot muodostavat rikkaita ja monimuotoisia elinympäristöjä. Maamme eteläisin ja Etelä-Suomen paras lohijoki jakautuu itäiseksi ja läntiseksi haaraksi, ja nämä edelleen alajuoksulla useiden koskien kautta monipuolisiin suistoihin.

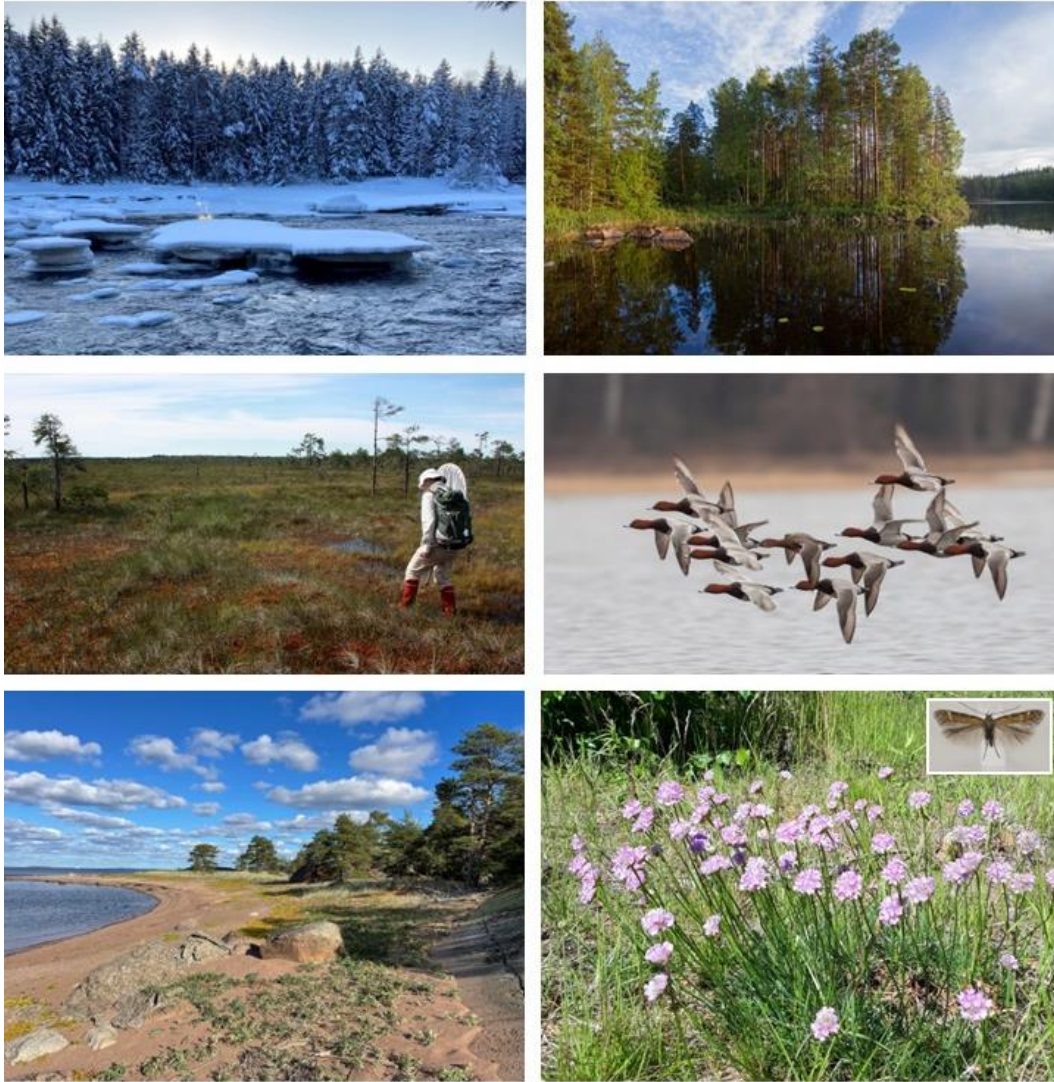
Kymenlaakson eteläosaa hallitsee kivikkoinen rannikko ja saaristo. Maakunnan pinta-alasta neljännes on merta (1 821 km²). Itämeren ja rannikon luontotyypeistä uhanalaisimpia ovat rakko- ja punaleväyhteisöt, pohjaeläinyhteisöt, hiekkarannat ja jokisuistot. Kymijoen suistot ja matalat lahdet, kuten Lupinlahti ja Kirkkojärvi Haminassa, sekä sisävesien rehevät lahdet ovat tärkeitä lintuvesiä varsinkin muutonaikaisina levähdysalueina.

Kymenlaakson kolmas kansallispuisto on Itäisellä Suomenlahdella – silokallioiden ja runsaslajisen merilinnuston luonnehtimat saariryhmät uloimpana merellä. Suomenlahden vedenalaisten luontotyyppien avainlajit, kuten rakkohauru ja sinisimpukka, ovat tärkeitä luonnon monimuotoisuuden ylläpitäjiä.

Ihmistoiminta näkyy monin tavoin Kymenlaakson luonnossa. Elimäellä sijaitseva historiallinen puulajipuisto, Mustilan Arboretum, on kansainvälisestikin merkittävä. Perinteinen maatalous ja karjanpito on luonut lajirikkaita perinnebiotooppeja, kuten jokivarsien ja muiden rantojen niittyjä ja pienialaisia ketoja sekä saariston laidunsaaria. Pyhtään Ristisaari on Kymenlaakson ainoa valtakunnallisesti arvokas perinnebiotooppikohde.

Perinnebiotooppien ja luontaisten paahdeympäristöjen huvetessa osa lajeista on löytänyt korvaavia elinympäristöjä lentokentiltä, teiden ja rautateiden varsilta sekä muista uuselinympäristöistä. Näiden merkitys näkyi vahvasti Kymenlaakson luonnon monimuotoisuusselvityksessä (Kontula ym. 2024), jossa määritettiin 137 maakunnallista vastuulajia. Vastuulajilla tarkoitetaan valtakunnallisesti uhanalaista tai silmälläpidettävää lajia, jonka säilymisen kannalta maakunta on erityisen merkittävä. Monimuotoisia uuselinympäristöjä ovat esimerkiksi Kymin ja Utin lentokentät, Kaipiaisten ja Kouvolan ratapiha-alueet, Kyminlinnan ja Ruotsinsalmen merilinnoituksen muodostama kaksoislinnoitus sekä Hallan saari Kotkassa.

Maakunnallisessa monimuotoisuusselvityksessä (Kontula ym. 2024) Kymenlaaksosta tunnistettiin yli 250 luontotyyppiä, joista yli puolet (55 %) on arvioitu Etelä-Suomessa uhanalaisiksi. Metsien uudistamis- ja hoitotoimet sekä ojitus ovat merkittävimpiä uhanalaistumisen syitä ja tulevaisuuden uhkatekijöitä. Esimerkiksi maakunnan soista on ojitettu 80 %, vanhoja metsiä on jäljellä vain pieninä sirpaleina ja pienvesien tila on heikko.

Kuva 2. Kymenlaaksolaista luontoa: Kotkan Langinkoski Kymijoella ja Repoveden kansallispuistoa (ylh.), Valkmusan kansallispuistoa ja punasotkia Tyllinjärvellä (kesk.), Vanhankylänmaan hiekkarantaa ja itämerenlaukkaneilikka Haminassa (alh.). Pienessä upotuskuvassa laukkaneilikkahohtokoi (CR).

Kymenlaakson lajit

Vuoden 2025 lopussa Lajitietokeskukseen oli tallennettu Kymenlaaksosta kaikkiaan 15 277 lajia, mikä on noin 37 % Suomen lajeista (41 108). Maakunnan lajilastoa hallitsevat hyönteiset, joista lajirikkaimpia ryhmiä ovat kaksisiipiset (2 642 lajia), kovakuoriaiset (2 312 lajia), perhoset (2 174 lajia) ja pistiäiset (1 609 lajia). Kaikkiaan hyönteisiä on tavattu 10 519 lajia, mikä on noin 69 % kaikista maakunnan lajeista. Muista eliöryhmistä eniten lajihavaintoja on sienistä ja jäkälästä (1 972 lajia) sekä putkilokasveista (1 504 lajia). Kaikkiaan lajihavaintoja on Kymenlaakson alueelta 2,75 miljoonaa, joista valtaosa hyönteisistä (47 %) ja linnuista (33 %). Yksittäisistä lajeista on eniten havaintoja sinitiaisesta, talitiaisesta ja harmaalokista. Keskeisimpiä lajitiedon lähteitä ovat lintujen rengastus- ja löytörekisteri, hyönteistietokanta ja Kastikan kasvistoarkisto.

Uhanalaiseksi luokitelluista lajeista on Kymenlaaksosta noin 215 000 havaintoa (tilanne 1.1.2026). Suurin osa 745 lajista on hyönteisiä (434 lajia), varsinkin perhosia (221), kovakuoriaisia (85) ja pistiäisiä (64). Linnut ovat kuitenkin havaintomääriltään omaa luokkaa, sillä niistä on lähes 90 % kaikista uhanalaishavainnoista. Silmälläpidettäviä (NT) lajeja maakunnasta on ilmoitettu kaikkiaan 670.

Kymenlaakso kuuluu eteläboreaaliseen kasvillisuusvyöhykkeeseen. Jääkauden jälkeen lajistoa alkoi levitä kaakosta ja idästä jäätä vapautuneille Salpausselille ja harjuille. Alkuvaiheen tulokkaista maakunnasta löytyvät vieläkin esimerkiksi harjuajuruoho, hietaneilikka, häränsilmä, kangasvuokko ja sarjatalvikki.

Metsät ovat toiseksi tärkein elinympäristöryhmä Kymenlaakson uhanalaisille ja silmälläpidettäville lajeille. Tärkeimmäksi nousevat perinne- ja kulttuuribiotoopit, joissa elää vähintään joka kolmas (54) maakunnan vastuulaji. Varsinkin hyönteisistä huomattavan moni on myös ekologiaaltaan paahdelaji. Vastuuperhosia on peräti 27, näiden joukossa muun muassa marunakätkökääriäinen ja vallitöytökoi. Uuselinympäristöillä on keskeinen merkitys näillekin.

Kymenlaakson rannikolla elää yli 70 uhanalaista tai silmälläpidettävää lajia, joista lähes puolet on ensisijaisesti hiekka- ja sorarantojen lajeja. Joukossa on paljon perhosia. Myös soilla ja lähteiköillä elävistä uhanalaisista tai silmälläpidettävistä lajeista huomattava osa on perhosia. Kaikkiaan maakunnasta onkin tavattu yli 80 % Suomen perhoslajeista.

Sisävesilajien kannalta merkittävin lajitihentymä sijaitsee Kymijoen varressa. Kymijoki on esimerkiksi uhanalaisen vuollejokisimpukan tärkeää elinaluetta ja Kymenlaakson maakuntaeläin saukko viihtyy koko jokiosuudella. Kymijoen varsilla pesii myös kuningaskalastaja.

Valkmusan monipuoliseen linnustoon kuuluvat muun muassa sääksi ja pikkukuovi. Repovedellä on puolestaan yksi Suomen tiheimmistä kaakkurikannoista. Vuohijärven ja Repoveden syvännealueilla elää jääkautisena jäänteinä jättikatka.

Linnuston monipuolisuutta täydentää arktisten lintujen kevät- ja syysmuutto, arktika, jonka suosittuja tarkkailupaikkoja ovat itäisen Suomenlahden saaret ja Virolahti. Itäinen Suomenlahti on itämerennorpan ja harmaahylkeen merkittävää lisääntymisaluetta.

Kymenlaaksossa merialueen uhanalaiseen vesikasvilajistoon kuuluvat muun muassa upossarpio, hentonäkinruoho ja vesirajassa kasvava suolapunka. Kymenlaakson rannikon merkittävin vastuulaji on kuitenkin itämerenlaukkaneilikka, jonka kaikki suomalaiset esiintymät sijaitsevat Haminassa Lupinlahden ympäristössä.

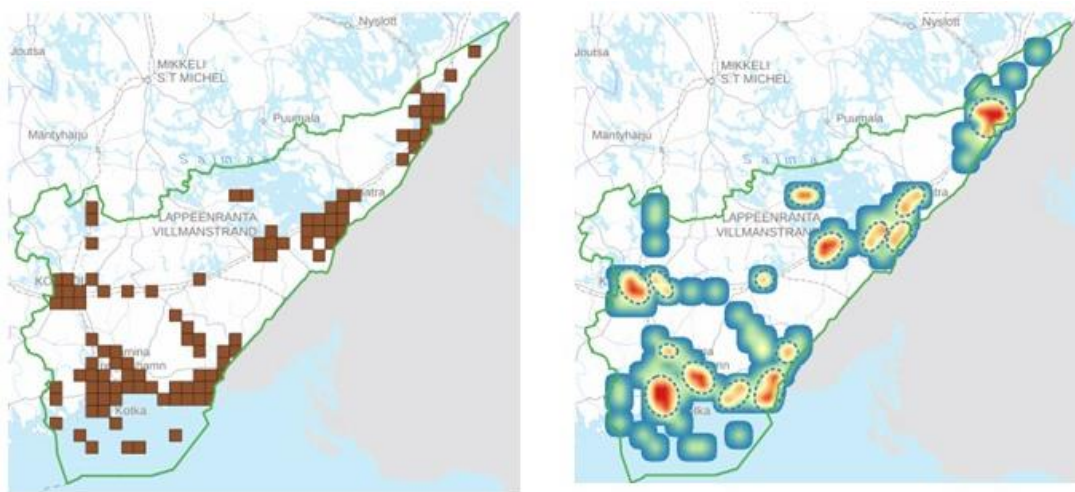
5.3 Luontotieto monimuotoisuuskeskittymien taustalla

Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson maakunnallisia luontoarvoja kuvaavia paikkatietoaineistoja haettiin, hyödynnettiin ja muokattiin tarpeen mukaan. Käytetyt aineistot ja niiden käsittelyt on kuvattu alla. Kymenlaakson osalta aineistotyötä taustoitti lisäksi Suomen ympäristökeskuksen kokoama ”Kymenlaakson luonnon monimuotoisuus selvitys” (Kontula ym. 2024).

Lajitiedon lähteenä oli Lajitietokeskuksen viranomaisportaali (laji.fi). Sieltä mukaan otettiin vain uhanalaiset lajit (luokat CR, EN ja VU). Huomioon otettiin vain 1.1.2000 jälkeen tehdyt lajihavainnot, jotka oli kirjattu riittävän tarkasti (vähintään 1 km² tarkkuudella). Erityisesti suojeltavia, kiireellisesti suojeltavia tai direktiivilajeja ei erikseen huomioitu, mutta monet

nousivat uhanalaisuutensa myötä mukaan. Sen sijaan viitasammakko, kirjoverkkoperhonen ja muut elinvoimaiseksi (LC) arvioidut lajit – tai silmälläpidettäviksi (NT) luokitellut – eivät tuoneet lisäarvoa lajikarttoihin. Myös linnut ja nisäkkäät (esim. liito-orava) jätettiin kokonaan lajitarkastelun ulkopuolelle, sillä ne voivat liikkua laajoilla alueilla. Havaintoaineiston tasapainottamiseksi lajihavainnoista laskettiin lajimäärät uhanalaisuusluokittain 5x5 km hilaruudukkoon, jotta saatiin vaimennettua pois havaintomenetelmästä tai havaintojen tallennustavasta johtuvat havaintokeskittymät.

Havaintoruutujen lajimäärää painotettiin uhanalaisuusluokan mukaan (CR=10, EN=5, VU=1). Lopuksi havaintoruutuaineistot laskettiin yhteen ja tästä tasosta valittiin paras neljännes maakunnallisen lajitason pohjaksi (kuva 3).

Kuva 3. Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson uhanalaisten lajien vankimmat keskittymät 5 x 5 km ruudukossa ja niistä tehty lämpökartta eli heatmap, jossa selkeimmät keskittymät rajattuna. Kartoilla ovat mukana vain lajimääriltään parhaimmat ruudut (25 % kaikista).

Lajitietoa oli käytössä kattavammin kuin luontotyyppitietoa, joka osittain kohdentui vain suojelualueille. Keskeisimpiä tietolähteitä olivat Metsähallituksen luontotyyppitiedot (Suojelualueiden kuviotietojärjestelmä, SAKTI), Metsäkeskuksen metsävaratiedot ja Suomen ympäristökeskuksen aineistot (mm. soiden ojitustilanne, hiekkarannat, ekologisesti merkittävät vedenalaiset meriluontoalueet). Tietoja haettiin myös Maanmittauslaitokselta (lähteet) ja Birdlife Suomelta (maakunnallisesti tärkeät lintualueet). Täydennyksiä tehtiin monista pienemmistä aineistoista (mm. soidensuojelun täydennysehdotus, alueelliset pienvesikartoitukset, kuntien luontoselvitykset) ja paikallisilta asiantuntijoilta (mm. harvinaiset vesihyönteiset). Natura- ja muita suojelualueita tai metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä ei otettu erikseen huomioon, sillä kaikilta ei ole tarkempia luontotietoja. Kallioluonto nousi esiin lähinnä lajitiedon kautta. Valtakunnallisesti arvokkaaksi luokitelluilla kallioalueilla korostuvat maisema-arvot ja osa rajauksista on hyvin laveita, kun taas tunnettuja ja biodiversiteetiltään arvokkaita pienialaisia kallioalueita ei aineistossa ole mukana. Kalkki- ja serpentiinikalliot ovat

monimuotoisuudelle tärkeitä, mutta Kaakkois-Suomen maakunnissa niitä on vähän. Esimerkiksi Lappeenrannan Ihalaisen kalkkialue nousee esiin lajistonsa kautta.

Luontotyyppejä tarkasteltiin habitaattiryhmittäin ja keskittymätarkastelua varten jokaisesta seuraavasta koostettiin oma tasonsa:

Boreaaliset luonnonmetsät. SAKTI:sta mukaan otettiin luontotyyppin edustavuusluokat 10–30, sisältäen myös kangaskorvet ja -rämeet. Painotukset tehtiin pinta-alan mukaan: 5= yli 50 ha, 4= 40-50 ha, 3= 30-40 ha, 2= 20-30 ha, 1= alle 20 ha.

Lehdot. SAKTI-järjestelmässä Natura-luontotyyppiä 9050 (Boreaaliset lehdot) tai 9020 (Jalopuumetsät) luokitellut biotooppikuviot. Painotus pinta-alan mukaan: 5= yli 20 ha, 4= 15-20 ha, 3= 10-15 ha, 2= 5-10 ha, 1= alle 5 ha.

Suot. SAKTI-järjestelmän kaikki suokuviot, ojitamattomat suot -aineisto (SYKE) ja metsävaratietojen ojitetut kitu- ja joutomaat. Aineistot sisältävät päällekkäistä tietoa, joten ne yhdistettiin ja päällekkäiset ja toisiaan sivuavat kuviot sulautettiin yhteen. Painotukset pinta-alan mukaan: 5= yli 1000 ha, 4= 500-1000 ha, 3= 250-500 ha, 2= 100-250 ha, 1= alle 100 ha.

Letot. SAKTI-järjestelmässä letoiksi määritellyt biotooppikuviot lisänä soidensuojelun täydennysehdoituksen (SSTE) kartoituksissa havaitut sekä Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen (KASELY) omissa lettokartoituksissa löytyneet kohteet. Ei painotuksia.

Lähteet. Mukana SAKTI-järjestelmän ja Maastotietokannan lähteet, lisänä KASELY:n omia aineistoja ja Arvokkaat pienvedet -aineisto. Painotukset: 5= maastossa kartoitettu lähde, 1= karttalähde.

Hiekkarannat. SYKE:n hiekkaranta-aineisto. Ei painotuksia.

Perinnebiotoopit. SAKTI-järjestelmässä olevat valtakunnallisesti (V), maakunnallisesti (M) ja paikallisesti (P) arvokkaat kohteet. Painotukset tehtiin arvoluokan mukaan: 10= V, 5= M, 1= P.

Tärkeät lintualueet. MAALI-alueet pois lukien pelkät lentoreitit. Painotus pinta-alan mukaan: 5= yli 1 000 ha, 4= 500-1000 ha, 3= 250-500 ha, 2= 100-250 ha, 1= alle 100 ha. Pesimäalueiksi luokitelluilla alueilla kymmenkertainen painotus.

Virtavedet. Käytetty SYKE:n virtavesien lohikalakannat -aineistoa. Arvokkaiksi virtavesiksi arvioitiin ne, joissa on tai saattaa olla lohikalojen luontaista lisääntymistä. Viivageometriat muunnettiin pisteiksi 500 m välein. Ei painotuksia.

Meriluonto. Mukana ekologisesti tai biologisesti merkittävät vedenalaiset meriluontoalueet (EMMA). Ei painotusta.

Vesiselkärangattomat. Vesiluonnon monimuotoisuusarvoja kuvaamaan valikoitiin joukko vaateliaampia lajeja: kirjojokikorento (*Ophiogomphus cecilia*, LC, dir. II, dir IV), täplälampikorento (*Leucorrhinia pectoralis*, LC, dir. II, dir IV), lummelampikorento (*Leucorrhinia caudalis*, LC, dir, IV), sirolampikorento (*Leucorrhinia albifrons*, LC, dir. IV), viherukonkorento (*Aeshna viridis*, VU, dir. IV), virtalude (*Apheloheirus aestivalis*, NT), keltasurviainen (*Potamanthus lutealis*, NT), juovaharjakas (*Chimarra marginata*, NT), vuollejokisimpukka (*Unio crassus*, VU, dir. II, dir IV), jättikatka (*Gammaracanthus lacustris*, LC), valkokatka (*Monoporeia affinis*, LC, vain sisävesien havainnot). Ei painotuksia.

Käytettyjen lyhenteiden selityksiä:

Uhanalaisuusluokittelu: CR= äärimmäisen uhanalainen, EN= erittäin uhanalainen, VU= vaarantunut, NT= silmälläpidettävä, LC= elinvoimainen

Perinnebiotooppien luokittelu: V= valtakunnallisesti merkittävä, M= maakunnallisesti merkittävä, P= paikallisesti merkittävä

dir II= luontodirektiivin (92/43/ETY) II liite, joka listaa suojeltavia luontotyyppisiä ja lajeja

dir IV= luontodirektiivin liite IV lajeista, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua

EMMA= ekologisesti merkittävät vedenalaiset meriluontoalueet

MAALI= maakunnallisesti tärkeät lintualueet

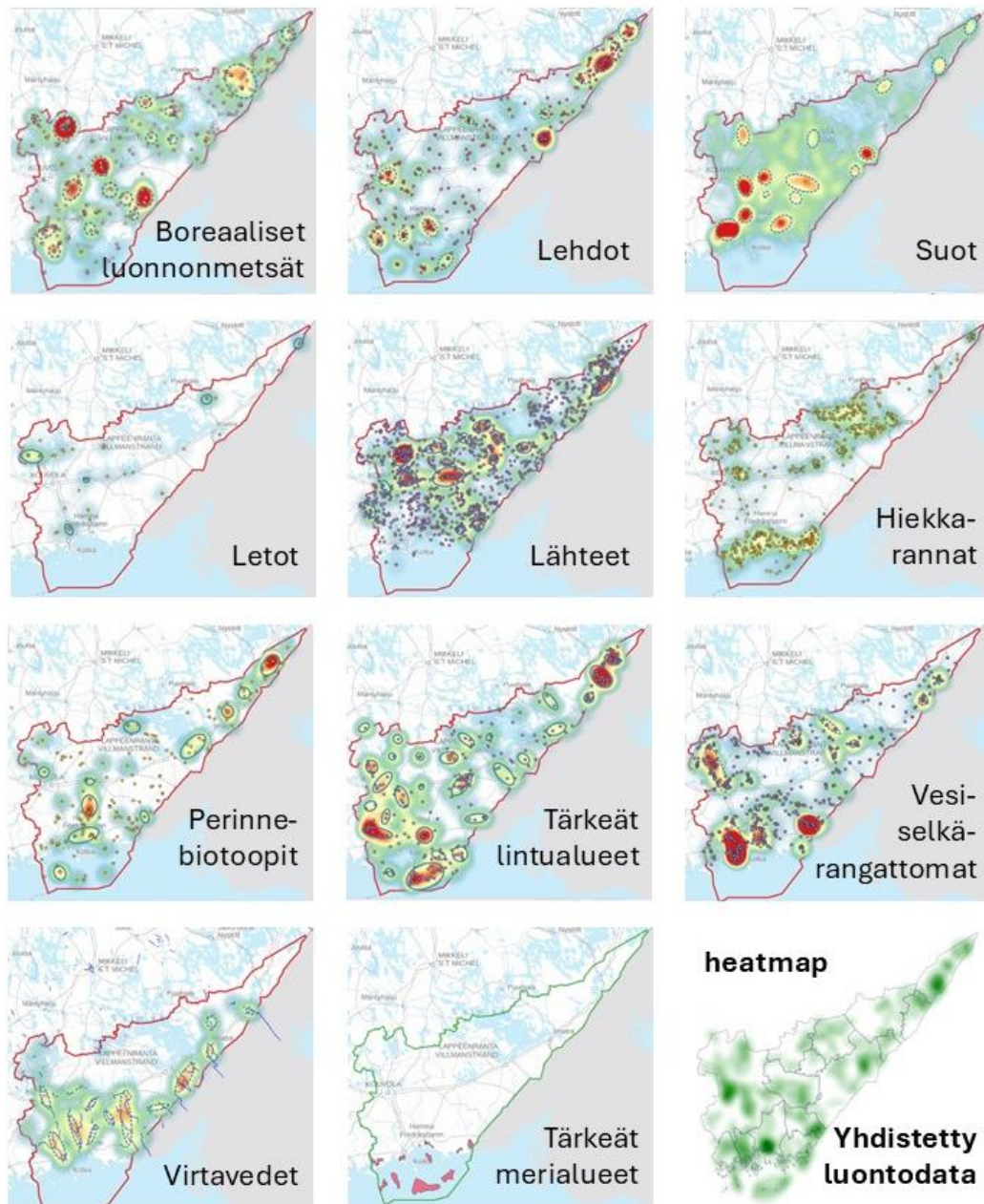
NATURA= ekologinen suojelualueverkosto

SAKTI= Metsähallituksen suojelualueiden kuviotietojärjestelmä

SSTE= soidensuojelun täydennysehdotus

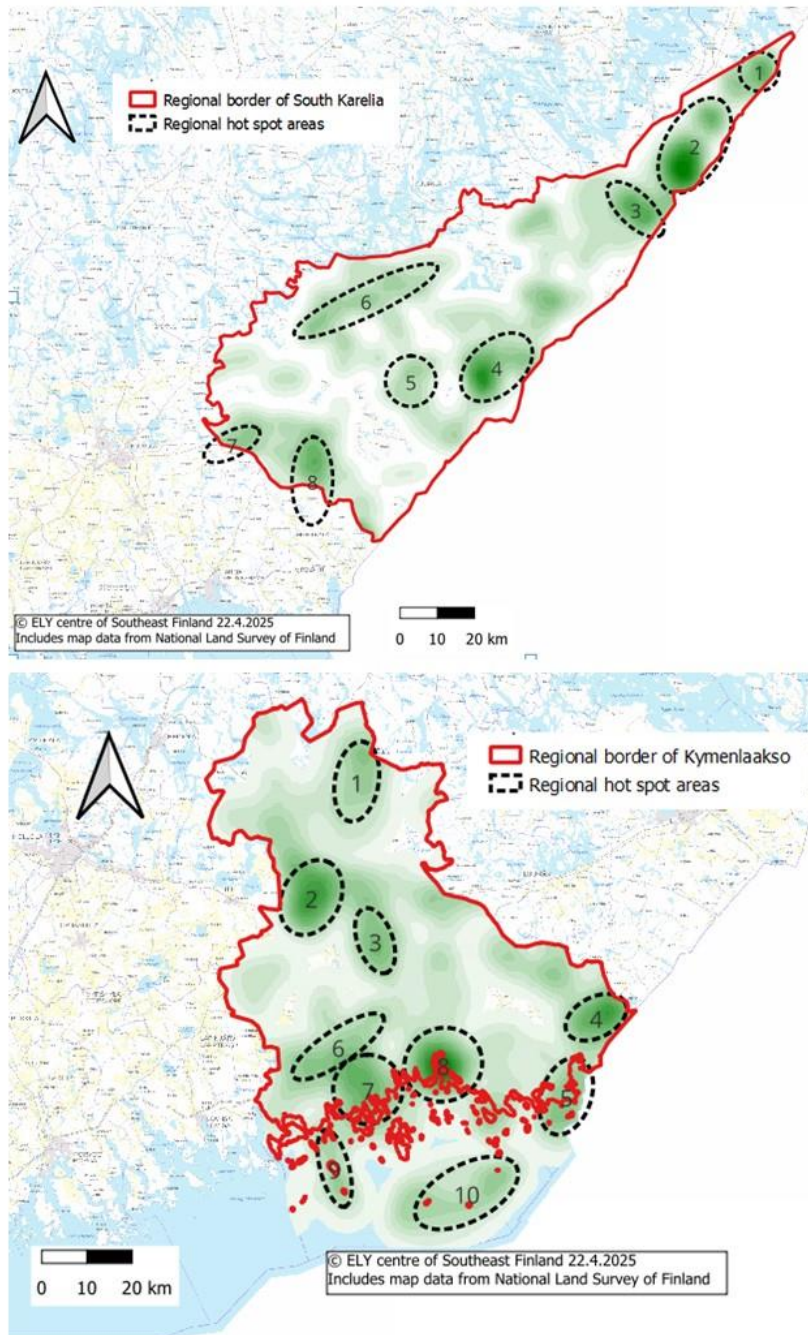
Näistä luontotasosta määritettiin maakunnalliset monimuotoisuuskeskittymät yhdistämällä lajitaso (1) ja muut luontotyyppitasot (11). Ensin tasosta tehtiin niin sanottu lämpökartta (*heatmap*), joka osoitti ko. luontotiedon jakauman ja painotukset maakunnassa. Lämpökartta visualisoi luontotietoa niin, että kaksiulotteiselle kartalle saatiin värillä kolmas runsautta tai yleisyyttä kuvaava ulottuvuus. Jokaisesta tasokartasta rajattiin silmämääräisesti ”kuumimmat” eli parhaiten erottuvat alueet (*kuva 4*).

Muista poiketen EMMA-aineisto otettiin huomioon sellaisenaan ilman siitä tehtyä lämpökarttaa. Eri tasolle piirretyt rajaukset (ml. EMMA-polygonit) muunnettiin rasteritasoiksi, jossa jokainen rasteriruutu sai arvon 1. Näin erikokoiset ja -tasoiset luontotietoaineistot saatiin otettua huomioon tasapuolisemmin. Sen jälkeen kaikkien luontotasojen rajaukset koottiin päällekkäin yhdeksi rasteritasoksi, josta tehtiin yhteinen lämpökartta. Selkeimmin erottuneet alueet – jotka siis koostuivat useista päällekkäisistä luontotasosta – rajattiin maakunnallisiksi monimuotoisuuskeskittymiksi.

Kuva 4. Monimuotoisuuskeskittymien pohjana olleiden luontotyyppi- ja muiden aineistojen lämpökartat (heatmapit) ja niistä selkeimmin esiin nousseet alueet rajattuna. Viimeisellä lämpökartalla on otettu huomioon kaikki 12 laji- ja luontotasoa.

Prodiversity LIFE -hankkeen ensimmäisessä vaiheessa Kaakkois-Suomesta osoitettiin asiantuntija-arviona 18 selkeintä luonnon monimuotoisuuskeskittymää, joista kahdeksan sijoittuu pääosin Etelä-Karjalaan ja kymmenen Kymenlaaksoon (kuva 5). Kaksi keskittymää ulottuu maakuntien rajalla molempien puolelle. Hankkeen edetessä keskittymäverkostoa voidaan täydentää edelleen.

Kuva 5. Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson luontoaineistojen pohjalta vuonna 2025 osoitetut 18 luonnon monimuotoisuuskeskittymää.

5.4 Monimuotoisuuskeskittymien luonnehdintaa

Monimuotoisuuskeskittymien yhteispinta-ala oli 3 035 neliökilometriä ja ne kattoivat noin viidenneksen (22 %) kummankin maakunnan pinta-alasta. Kooltaan keskittymät vaihtelivat 79–331 km² (taulukko 1). Metsäluonto oli hallitsevin piirre kaikissa muissa (14) paitsi neljässä vesistöjen hallitsemassa keskittymässä. Vähintään neljänneksen jonkin keskittymän alasta peittivät myös suot (2), viljelymaa (1) tai rakennettu ympäristö (1).

Keskittymiltä oli tehty havaintoja 1.1.2000 jälkeen ainakin 608 uhanalaisesta ja 567 silmälläpidettävästä lajista. Lajitietokeskuksessa kahdesta maakunnasta on samalta ajalta havaintoja yhteensä 788 uhanalaisesta ja 720 silmälläpidettävästä lajista. Siten keskittymissä oli tavattu noin 77 prosenttia Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson uhanalaisesta lajistosta sekä 79 prosenttia maakuntien silmälläpidettävistä lajeista. Pinta-alaan suhteutettuna keskittymillä oli vaateliaampaa lajistoa kolmin tai nelinkertaisesti maakuntien muuhun luontoon verrattuna. Sen sijaan suojeltua luontoa oli yhteensä vain 294,6 neliökilometriä, mikä on keskittymien yhteisalasta noin 2,2 % (Etelä-Karjalassa 0,5 %, Kymenlaaksossa 3,8 %). Tämän perusteella luontoa ei ole suojeltu keskittymissä merkittävästi enemmän kuin muualla Etelä-Karjalassa tai Kymenlaaksossa.

Uhanalaiset lajit muodostivat vain 1/12 (8 %) keskittymien tausta-aineistosta. Sillä ei siis ollut erityisempää painoarvoa keskittymien valinnassa, joskin osa biotooppitasoista (kuten perinnebiotoopit) saattoi tuottaa kartoille lisäpainoa samoihin paikkoihin lajitason kanssa. On kuitenkin selvää, että kohdentamalla luonnonhoidon toimenpiteitä keskittymille on mahdollista parantaa uhanalaisten lajien asemaa maakuntien ydinalueilla. Keskittymien keskeisiä piirteitä on luonnehdittu lyhyesti alla, ja niiden luontoa kuvaavia tunnuslukuja on koottu taulukkoon 1. Erilliset liittymäkortit ovat myös LUMO-ohjelman liitteenä.

Taulukko 1. Monimuotoisuuskeskittymät (18) Etelä-Karjalassa ja Kymenlaaksossa. Neljän keskittymän (*) pinta-alasta on poistettu Venäjän puolelle ulottuvat osat. Keskittymien luontoa ilmentävät prosenttiosuudet pohjautuvat Corine maanpeite (2018) -aineistoon. Kahdessa viimeisessä sarakkeessa ovat keskittymältä havaitut uhanalaiset (CR, EN, VU) ja silmälläpidettävät lajit (NT, mukana kaikki lajit, linnuista vain pesimähavainnot).

Keskittymä	koko (km ²)	metsää	suota	viljelymaata	vesistöä	rakennettua	suojaus (%)	uhex	NT
Uukuniemi *	79	40	9	3	45	3	4 %	19	32
Parikkala *	331	53	3	18	21	5	3 %	148	158
Hiitolanjoki *	129	68	5	10	11	6	1 %	60	69
Saimaan Salpausselkä	285	51	7	5	32	3	1 %	54	62
Konnunsuo-Kuurmanpohja	252	55	7	28	1	6	4 %	160	189
Lappeenranta	145	36	3	10	26	23	1 %	140	123
Kaijiainen-Kaitjärvi	92	63	26	4	4	2	6 %	42	52
Luumäki-Muurola	204	64	21	9	3	2	1 %	48	47
Repovesi-Selänpää	136	58	11	4	24	3	20 %	58	66
Kouvola	176	43	3	15	12	27	2 %	110	116
Saveron suot	93	57	18	15	0	2	9 %	33	44
Valkmusa-Kymijoki	139	58	26	11	3	2	14 %	54	76
Miehikkälä-Muurikkala	102	63	7	18	8	4	1 %	55	89
Kotka	186	41	5	9	20	22	2 %	154	157
Hamina	222	46	6	12	22	13	4 %	148	133
Virolahti *	129	29	4	6	56	3	11 %	158	163
Pyhtään saaristo	88	7	0	0	91	1	39 %	36	44
Haapasaari - Ulko-Tammio	246	2	0	0	97	0	56 %	49	64
keskimäärin	169	46	9	10	26	7	10 %	85	94

ETELÄ-KARJALA

Uukuniemi – Maakunnan suokärki

Keskeisiä luontotyyppinä suot, lehdot, luonnonmetsät ja karut kirkasvetiset järvet. Suursuo ja suurelta osin suojeltu Kurvansuo edustavat monipuolista rehevää suoluontoa. Kirkasvetinen ja karu Pyhäjärvi kuuluu Natura-suojelualueverkostoon ja sen biologinen merkitys on huomattava; suojelluissa harjusaarissa on varsinkin luonnonmetsää ja pohjaeläinlajistossa useita jääkautisia reliktiäyriäisiä. Syrjänsärkän Natura-alueen harjumaastoista löytyy puolestaan kuivia lehtoja.

Parikkala – Lehtokeskus ja lintuinmaa

Keskeisiä luontotyyppinä lehdot, lintuvedet ja perinnebiotoopit. Kirkasvetisen Simpelejärven ympäristö on Etelä-Karjalan rehevintä luontoa, joka kuuluu Laatokan Karjalan lehtokeskukseen. Rehevä Siikalahti on yksi valtakunnan tärkeimmistä lintuvesistä. Siellä on havaittu 2000-luvulla 245 lintulajia, noin puolet Suomessa tavatuista lajeista. Alueella on tärkeitä lintujen pesimä- ja muutonaikaisia levähdysalueita sekä valkoselkätikan perinteisiä ydinalueita. Kirjavalasta löytyvät maakunnan näyttävimmät ja arvokkaimmat perinnebiotoopit.

Hiitolanjoki – laatokanlohen kotivirta

Keskeisiä luontotyyppinä virtavedet, lehdot ja luonnonmetsät. Voimalaitoksista vapautetun Hiitolanjoen latvavedet kurottavat Haarikon erämaille. Haukkavuoren Natura-alue Rautjärven ja Ruokolahden rajalla on Etelä-Karjalan arvokkaimpia kallioalueita. Kivijärven ohella linnuille tärkeitä alueita on myös rajaseudun maatalousmaisemassa. Pitkäjänteisesti niitetty Koskenkulman niitty on yksi kolmesta valtakunnallisesti arvokkaasta perinnebiotoopista maakunnassa.

Konnunsuo-Kuurmanpohja – Etelä-Karjalan lakeuksilla

Keskeisiä luontotyyppinä suot, lehdot ja viljelysmaat. Konnunsuon pellot Joutsenossa tunnetaan varsinkin muuttoaikoina tuhansien hanhien ja muidenkin muuttolintujen levähdysalueena. Hyvätilän- ja Höytiönsuolla menestyvät uhanalaiset perhoset, ja alueen suoluontoa on jo osin ennallistettu. Kalliot luovat Kuurmanpohjan maisemaan pieniipiirteisyyttä: Linnamäen Natura-alueen karujen kallioiden välistä löytyy suonotkelmia ja lehmuslehtoja. Kuurmanpohjan rajaseutu on poikkeuksellisen rikasta hyönteisaluetta monine itäisine lajeineen. Alueelta on havaittu 160 uhanalaista lajia – enemmän kuin mistään muusta Kaakkois-Suomen monimuotoisuuskeskittymästä.

Lappeenranta – uuselinympäristöjen parhaat

Keskeisiä luontotyyppinä uuselinympäristöt, kalliosaaret, Hanhijärven ja Kaislasen lintujärvet. Monimuotoista kaupunkiluontoa. Lappeenrannan lentokenttää pidetään Suomen merkittävimpänä uhanalaisten lajien keskittymänä: tiedossa on ainakin 32 erityisesti suojeltavaa paahde- ja perinneympäristöjen lajia. Kalkkilouhoksen ympäristössä on puolestaan poikkeuksellisen monimuotoinen kämmekkälajisto ja muutakin kalkkinsuosijalajistoa. Pappilanniemen suojeltu lehto on kaupunkilaisten lähiluontoa. Kaislasenjärvi on valtakunnallisesti arvokas lintuvesikohde ja linnuille tärkeä muutonaikainen pysähdyspaikka.

Saimaan Salpausselkä – paahdeympäristöt Saimaan sylissä

Keskeisiä luontotyyppinä reunamuodostumien ja harjujen paahdeympäristöt, hiekkarannat ja lähteet. Geologisesti ja biologisesti merkittävä keskittymä toisella Salpausselällä kurottaa

kolmen kunnan alueelle. Edustavinta harjuluontoa löytyy Ruokolahden Kyläniemestä, Taipalsaaren Pönniälänkankaalta ja Savitaipaleen Selkäkankaalta. Nämä ovat harjujen harvinaisten sinisiipien viimeisiä elinmaita. Pohjavettä purkautuu moninaisina lähteinä, joilla menestyvät muun muassa harso- ja haaraliuskasammal. Saimaannorpan elinaluetta.

Kaitjärvi-Kaijiainen – Salpausselän kuuma keskus

Keskeisiä luontotyyppejä paahteiset uuselinympäristöt, suot ja lähteet. Luumäen ja Kouvolan rajamailla Ensimmäisellä Salpausselällä varsinkin valtatie kuuden pientareilla ja läheisillä ratapenkereillä sekä Päivärinteen kedolla on harvinaista paahtelajistoa. Enäsuo-Lupansuo on edustava kermikeidas ja eteläinen aapasuo. Hietamiehen suojellusta metsästä löytyy luonnonmetsää ja vanhoille metsille tyypillistä lintulajistoa. Liikenneväylien varsilla on idänmasmalon ja palosirkan vankimpia esiintymiä Suomessa.

Luumäki-Muurola – kaakon jokien latvoilla

Keskeisiä luontotyyppejä virtavedet, suot ja lähteet. Pienten soiden kirjomaa metsäseutua, jonka lähteitä asuttaa muun muassa harsosammal. Luumäeltä Miehikkälään lohikaloille tärkeiden Vaalimaanjoen ja Urpalanjoen latvoja ja valuma-alueita. Tingankoskenmäen suojelualue on merkittävä aarnimetsäkohde, jolla on myös tulvan alle jääviä metsäalueita. Luonnontilaisena säilyneen Suur-Miehikkälän Suurisuon Natura-alueen linnustossa on harvinaisia lajeja. Pohjoisen peltomaiset ovat tärkeitä lintualueita.

KYMENLAAKSO

Repovesi-Selänpää – kymenlaaksolaista järvi-Suomea

Keskeisiä luontotyyppejä Repoveden metsämaisemamosaiikki, luonnonmetsät, hiekkarannat ja lähteet. Ytimen muodostaa Repoveden erämainen kansallispuisto pohjoisessa – vesistöjen pirstoma luonnonmosaiikki boreaalisine luonnonmetsineen, karuine kalliopaljastumineen ja soineen. Eteläpäättä luonnehtii puolestaan Selänpään-, Anttilan- ja Hevosojankankaan Natura-alue harjumuodostumineen. Kangasvuokko viihtyy kuivilla kangasmailla. Vuohijärvi on Kymenlaakson syvin järvi, jossa myös jättikatka viihtyy. Merkittäviä lintualueita on sekä alueen etelä- että pohjoispäässä.

Kouvola – kahden väylän risteyksessä

Keskeisiä luontotyyppejä vesiluonto, rantalehdot ja hiekkarannat. Salpausselän puhkaiseva Kymijoki on tärkeä reitti lohikaloille. Keltin ja Ahkojan rantalehdoissa on vaateliasta lehtolajistoa. Lappalanjärvellä puolestaan elää harvinaisia kasveja ja vesihyönteisiä, erityisesti sudenkorentoja. Molemmat vesistöt ovat myös tärkeitä lintualueita. Lisänä monimuotoista kaupunkiluontoa – itärajan takaa tuodun raakapuun vanhoilla varastokentillä on kymmenittäin eksoottisia tulokaskasvilajeja.

Saveron suot – keidassoiden kolmikko

Keskeisiä luontotyyppejä suot, luonnonmetsät ja virtavedet. Alajalansuo, Hangassuo ja Haukkasuo ovat edustavia kermikeitaita ja monimuotoisia lintualueita. Valtakunnallisesti merkittävään suojelualuekokonaisuuteen kuuluu Pilkkakorvenmäen luonnonmetsä. Vaateliaita

suolajeja on varsinkin perhosissa, ja hömötiaisen ohella muitakin vanhojen metsien lintuja. Lohikaloille tärkeän Summanjoen valuma-alueen latvoja.

Miehikkälä-Muurikkala – Tyllinjärvi keskiössä

Keskeisiä luontotyyppinä rehevät lintujärvet ja jokiluonto. Miehikkälän ja Virolahden rajaseudulla lohikaloille tärkeiden Vaalimaanjoen ja Urpalanjoen liepeillä. Rehevöitynyt Tyllinjärvi on monipuolinen lintujärvi, jonka muutonaikainen merkitys on huomattava. Myös Tuorusjärvellä on vaateliasta pesimälinnustoa. Sudenkorentojen ja muiden vesiselkärangattomien parhaimpia keskittymiä Kaakkois-Suomessa. Tyllinjärven korentolajistoon kuuluu muun muassa kolme direktiivilajia.

Virolahti – lintujen valtatie

Keskeisiä luontotyyppinä mereiset hiekkarannat ja turat – joka tarkoittaa Virolahden seudulla merenrannalla olevaa sakeaa kaislikkoa. Kirkon-Vilkkiläntura on saraniittyjen luonnehtima matala merenlahti, joka on poikkeuksellisen arvokas vesilintujen levähdysalue. Myös pesimälinnusto on monipuolista kahlaajineen ja ruovikkolajeineen. Virolahti on otollisimpia paikkoja seurata arktisten lintujen massamuuttoa. Uhanalaisia lajeja on tavattu 158, eniten Kymenlaakson keskittymistä. Joukossa on runsaasti varsinkin kuivempien ympäristöjen pikkuperhosia.

Valkmusa-Kymijoki – soita ja tulvamaita

Keskeisiä luontotyyppinä suot, Kymijoen vesi- ja rantaluonto. Munasuo on Suomen laajin ja arvokkain laakiokeidas. Kaikkiaan Valkmusan kansallispuistosta on tunnistettu yli 40 erilaista suotyyppiä. Itäpäässä Kajasuo on vain pieneltä osin suojeltu. Linnustollisesti merkittävä ja tärkeä suurperhosten esiintymisalue. Kymijoki on vesieliöstöltään erittäin monipuolinen ja sen rantamilta löytyvät maakunnan parhaimmat tulvametsät. Kymijoen varsilla ovat juurtokaislan vahvimmat esiintymät Suomessa. Myös vaarantuneet lohi ja vuollejokisimpukka viihtyvät joessa – ja kuningaskalastajakin sen varsilla.

Kotka – Kymijoen suistossa

Keskeisiä luontotyyppinä Kymijoen vesi- ja rantaluonto, merenrantaluonto ja uuselinympäristöt. Luontokeidas kaupungin katveessa. Kymijoen varsi on hukkariisin ydinaluetta Suomessa ja Kymijoen suisto Hovinsaareissa tarjoaa edustavia rantalehtoja ja monipuolista vesiluontolajistoa. Laajakoskenjärvi, Heinlahti ja Salminlahti ovat erinomaisia lintualueita. Kymenlinnassa on paljon perinnebiotooppien uhanalaisia hyönteisiä ja Hallan satamassa liuta eksoottisia kasvitulokkaita. Kokkovuoren Natura-alue on merkittävä rapakivikalliokohde. Uhanalaisia lajeja (154) on tavattu liki eniten Kymenlaakson keskittymistä.

Hamina – rannikon monimuotoisuuslinnake

Keskeisiä luontotyyppinä suojaiset merenlahdet, perinnebiotoopit ja urbaanit uuselinympäristöt. Lupinlahti on yksi merkittävimmistä lintujen pesimä- ja levähdysalueista Kaakkois-Suomessa. Myös Kirkkojärvi on kansainvälisesti merkittävä lintuvesikohde, ja linnut viihtyvät myös Rajasuolla. Haminan vallit ja linnoitusalue ovat puolestaan uhanalaisten selkärangattomien mieleen. Valleilla kasvavat myös erittäin uhanalaiset keltakynsimö ja

vaaleajäsenruoho. Hiekkaiset merenrannat ovat itämerenlaukkaneilikan vahvimpia elinalueita Suomessa.

Pyhtään saaristo – harjusaarten eliittiä

Keskeisiä luontotyyppinä mereiset hiekkarannat, perinnebiotoopit ja vedenalainen luonto. Pitkittäisharjujen ketju kuuluu osittain Itäisen Suomenlahden kansallispuistoon. Koukkusaaren Natura-suojelualueelta löytyy jokseenkin luonnontilaista harjumetsää. Kaunissaarella ja Ristisaarella on arvokkaita laidunnettuja perinnebiotooppeja. Merkittävää saaristolintujen pesimäaluetta. Myös merenalainen luonto laajoine rantamatalikkoineen on monimuotoista.

Haapasaari-Ulko-Tammio – saaret ulkomeren äärellä

Keskeisiä luontotyyppinä vedenalainen luonto. Keskittymän alueella on myös dyynejä. Itäisen Suomenlahden kansallispuiston aluetta. Ulko-Tammion sisäosissa on reheviä lehtoja ja Haapasaaren ympäristön ulkosaarilla elää runsas merilinnusto. Merkittävä saaristolinnuston pesimäalue, mm. selkälokin vahvaa elinaluetta.

6 Maankäytön tavat ja laajuus

Etelä-Karjala ja Kymenlaakso kuuluvat maisemamaakuntajaossa Eteläiseen rantamaahan ja Itäiseen Järvi-Suomeen. Kaakkoisten maakuntien maankäyttö on ollut ja on intensiivistä. Eteläisen Suomen asutus- ja teollisuushistoria on pitkä, ja tämä näkyy luonnossa ja maisemassa. Kaakkoon syntyi jo 1870-luvulla metsäteollisuuden keskittymä.

Maakuntakaavoissa, maakuntaohjelmissa ja –suunnitelmissa ja niiden tausta-aineistoissa esitetään keskeiset kehityssuunnat maakuntien maankäytölle ja mm. tarpeita luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi. Kymenlaaksossa voimassa oleva maakuntakaava on Kymenlaakson maakuntakaava 2040. Kymenlaakson vaihemaakuntakaava 2060 - Elinvoimainen ja sopeutuva Kymenlaakso on valmisteilla. Etelä-Karjalassa on valmisteilla maakuntakaava 2040.

Maakuntien suurimmat kaupungit Hamina, Kotka, Kouvola ja Lappeenranta tulivat osaksi monimuotoisuuskeskittymiä. Tämä johtuu monesta tekijästä. Perusteita kaupunkien ja niiden lähialueiden luontoarvoille löytyy todellisista luontoarvoista, ja osaltaan myös suuremmasta havainnointi- ja kartoituspanoksesta taajamman ihmisasutuksen alueilla. Ihmisasutus on asettunut myös luonnonarvoille otollisille alueille kuten jokivarsiin ja suistoalueille, tuottaville maille sekä harjujen, vesistöjen ja muiden johtolinjojen risteyskohtiin. Kaupungit myös ovat ihmisen tuotannon paikkoja, ja korkea tuotanto näkyy myös luonnossa tiettyjen elinympäristötekijöiden (mm. ravinto, lämpö, kasvualustojen moninaisuus) runsautena.

Asutuksen lähellä sijaitsevilla taajamametsissä on yleisesti enemmän metsäluonnon arvoja kuin kauempana asutuksessa olevissa metsissä, jotka ovat yleensä intensiivisemmän metsätalouden piirissä. Taajamametsien käsittely on yleensä luontoarvoja paremmin huomioivaa ja niillä on pidempi kehityshistoria eli pysyvyys, ja siten myös merkitystä metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisessa.

Viljavia maita on raivattu maatalouskäyttöön. Aikanaan luonnoltaan rikkaan maatalousympäristön luontoarvot ovat yksipuolistuneet varsin nopeasti tuotantotapojen tehostamisen myötä viimeisen 30–50 vuoden kuluessa. Luontoarvojen heikentymiseen johtaneita muutoksia ovat olleet erityisesti niittyjen ja laidunnuksen väheneminen, peltolohkojen koon kasvaminen ja ojien sekä ojanpientareiden väheneminen.

Taulukko 2. Metsien suojele Kaakkois-Suomen maakunnissa Luonnonvarakeskuksen tilastokannan mukaan.

Vuonna 2025	Suojelualueet, talousmetsien monimuotoisuuden suojelukohteet ja luontoarvojen suojelua tukevat alueet (1000 ha)	Luonnonsuojelualueet ja luonnonsuojelualueeksi varatut alueet (%)
Metsä- ja kitumaa	1A+1B+1C+2A+2B	1A
Etelä-Karjala	14,0	1,5
Kymenlaakso	15,7	2,8
Etelä-Suomi	659,4	3,2
Suomi	2976,3	6,9

7 Toteutetut luonnon monimuotoisuuden edistämistoimet

Luonnon monimuotoisuuden edistämistoimia ovat esimerkiksi luontokohteiden suojele, elinympäristöjen ennallistaminen, kunnostus ja hoito, luonnon monimuotoisuuden huomioiminen maa- ja metsätaloudessa, aluesuunnittelu (maakunta-, yleis- ja asemakaavoitus), tutkimus-, seuranta- tai inventointitiedon tuottaminen, sekä viestintä, koulutus ja ympäristökasvatus.

Luonnon monimuotoisuuden edistämistoimia toteuttavat muun muassa viranomaiset, järjestöt, yhdistykset, yritykset, säätiöt, kaupungit ja kunnat, osakaskunnat sekä yksityiset maanomistajat ja alueen asukkaat. Toimijoiden kenttä on laajentunut viimeisinä vuosina, ja tämä kehitys tulee oletettavasti kiihtymään.

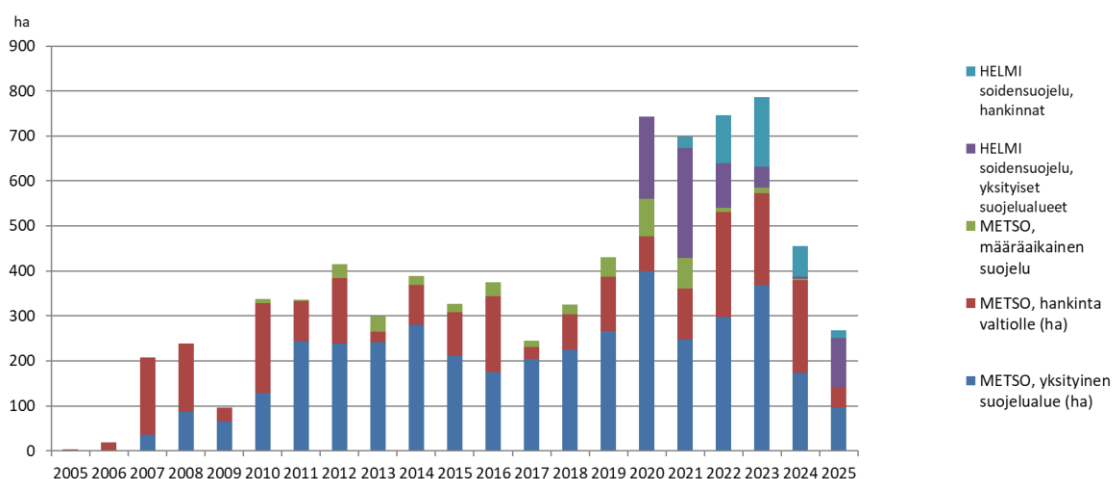
Monimuotoisuuden vähenemistä ei ole saatu käytössä olleella keinovalikoimalla ja toimien määrällä pysähtymään. Siksi toimien lisääminen, monipuolistaminen ja yleistäminen ovat jatkossa keskeisessä asemassa. Keinovalikoima ei ole ollut virheellinen tai puutteellinen sinänsä, vaan toimien määrä on kokonaisuutena ollut liian vähäinen.

Kaakkois-Suomessa on verraten vähän valtionmaita, joka on tärkein selittävä tekijä suojelualueiden vähäiselle pinta-alalle. 1900-luvun loppupuolella suojelualuevarauksia tehtiin ja niitä perustettiin pääasiassa valtion omistamille alueille. Kansallispuistoja alueella on kolme: Itäinen Suomenlahti (perustettu 1982), Valkmusa (1996) ja Repovesi (2003). Kansallispuistojen perustamisen haasteista kertoo se, että Itäisen Suomenlahden kansallispuisto perustettiin

pienempänä kuin lain vähimmäispinta-ala määrittää, ja Repoveden kansallispuiston edellytykset syntyivät vasta UPM-Kymmene Oyj:n valtiolle vuonna 2001 tekemän noin 500 hehtaarin alueen lahjoituksen myötä.

Luonnonsuojeluohjelmiin (mm. Rantojensuojeluohjelma, soidensuojeluohjelma, vanhojen metsien suojeluohjelma) kaakkoisissa maakunnissa päätyi myös verraten vähän alueita.

Metso- ja Helmi-elinympäristöohjelmissa on perustettu yksityisiä suojelualueita ja hankittu maita valtiolle luonnonsuojelukäyttöön. Kaakkois-Suomen ympäristökeskus ja myöhemmin ELY-keskus ovat ohjelmien puitteissa lisänneet suojelua yksityismailla yhteensä noin 6 700 hehtaaria vuosina 2004–2025 (kuva 6). Lisäksi suojelualueita on tullut lisää valtionmaata hallitsevien organisaatioiden sisäisten prosessien kautta, mm. Metsähallituksen Metso-ohjelman tasetarkasteluissa, joissa maita on siirtynyt MH Metsätaloudelta MH luontopalveluille tai Senaatti-kiinteistöiltä MH luontopalveluille valtion kiinteistöomaisuuden tarkasteluissa.

Kuva 6. Metso- ja Helmi -elinympäristöohjelmissa suojellut pinta-alat Etelä-Karjalassa ja Kymenlaaksossa vuosina 2005–2025 (huom. 2025 luvut täydentämättä). Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus.

Aluesuunnittelun keinoin kaavoituksessa huomioidaan luonnon monimuotoisuus eri tavoin. Maakuntakaavoituksessa on huomioitu erityisesti ekologisia (siniviher-)yhteyksiä ja yhteystarpeita. Yleis- ja asemakaavoituksessa tehtävät aluevaraukset voivat olla suoraan (esimerkiksi suojelualuevaraukset) tai välillisesti luonnon monimuotoisuutta edistäviä (esimerkiksi suojaviheralueet).

Kuntien luontotyötä ohjaamaan on tehty ja vireillä kunnan LUMO-ohjelmia: Lappeenranta on laatinut oman LUMO-ohjelmansa (Lappeenrannan kaupunki 2023) ja Kymenlaaksossa on ohjelman laatimisesta tehty valtuustoaloite useassa kunnassa.

Eri sektoreilla ja niillä toimivilla on strategioita, ohjelmia ja suunnitelmia, joissa käsitellään monimuotoisuuden edistämistä osana sektorin toimintaa. Esimerkiksi Suomen Metsäkeskuksen laatima alueellinen metsäohjelma 2026–2030 (Kaakkois-Suomen

metsäneuvosto 2025) ja MTK:n ja SLC:n luonnon monimuotoisuuden tiekartta maa- ja metsätaloudelle (Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK 2024).

Useat toimijat ovat tehneet luonnon monimuotoisuuden lisäämistä luonnonhoidon ja ennallistamisen keinoin arkipäiväisen toimintansa ja hankerahoitusten avulla. Toteutettuja hoitotoimia kaakossa ovat olleet mm. metsien ennallistaminen (mm. poltot, puulajiston ja ikärakenteen monipuolistaminen, lehtojen hoito), soiden ennallistaminen, virtavesien kunnostus, pienvesien kunnostus, kosteikkojen rakentaminen, lintuvesien kunnostus, hiekkarantojen kunnostus, järvien hoitokalastus, perinnebiotooppien kunnostus, lajiesiintymien hoito, vieraslajien poisto ja uuselinympäristöjen hoito.

Monimuotoisuustoimiin tähtäävää koulutusta ja viestintää tekevät useat toimijat. Ympäristökasvatusta tehdään useiden organisaatioiden toimesta ja sen parissa toimii maakunnissa aktiivisia verkostoja.

8 Tavoitteet, tarpeet ja toimenpiteet

LUMO-ohjelmien päätavoite on luonnon monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttäminen ja kehityksen kääntäminen positiiviseksi kaakkoisissa maakunnissa. Tavoitteeseen pääsemiseksi listataan tarpeita koskien muun muassa luontotyyppien, elinympäristöjen ja lajien suojelua. Tarpeiden pohjalta muodostetaan vuosien 2026–2027 aikana toimenpiteitä, jotka ovat vaikuttavia ja joiden päätoteutus voidaan tehdä näissä maakunnissa. Useissa toimenpiteissä on laajempi ulottuvuus muun muassa taloudellisten ohjauskeinojen, lainsäädännön tms. normiohjauksen kehittämisen kautta.

Strategiset tavoitteet LUMO-ohjelmille ovat:

- 1) Luonnon monimuotoisuutta heikentävät toimet vähenevät.
- 2) Luonnon monimuotoisuutta lisäävät toimet lisääntyvät.
- 3) Luonnon monimuotoisuuden merkitys maakunnissa kasvaa.

Kolmen strategisen tavoitteen yhteisvaikutuksena luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen hidastuu, pysähtyy tai kehityksen suunta muuttuu positiiviseksi. Hidastuminen voi alkaa välittömästi, mutta kehityksen suunnan kääntyminen positiiviseksi vaatii aikaa ja laajan toimenpidepaketin kunnianhimoista toteuttamista. Siksi ohjelmien laadinnassa on mietittävä jatkotyöskentelyssä konkreettisia välitavoitteita ja mitattavuutta.

Maakunnallisten LUMO-ohjelmien rooli kustannustehokkaita ja vaikuttavia monimuotoisuustoimia osoittavana ja kohdentavana suunnitelmana on noussut alueella ja valtakunnallisesti esiin. Luonnonsuojelusuunnittelusta puuttunut kokonaisuuden suunnittelujärjestelmä nähdään tarpeellisena, ja maakunnalliset LUMO-ohjelmat asettuisivat tässä valtakunnallisten tavoitteiden ja detajisuunnittelun välille (Tuomisaari ym. 2025). Tätä tarvetta ja suhdetta aluesuunnitteluun (kaavoitus) tarkastellaan jatkotyöskentelyssä.

Tavoitteita, tarpeita ja toimenpiteitä on listattu, muodostettu ja työstetty sidosryhmien kanssa kuudessa työpajassa kesä-marraskuussa 2025 (taulukko 3). Työpajojen tavoitteina oli 1) löytää

ja kehittää alueen sidosryhmien esiintuomia tarpeita luonnon monimuotoisuuden parantamiseksi ja 2) toteuttamiskelpoisia toimenpiteitä, joiden toteuttamisella luonnon tila säilyisi paremmin tai paranisi, erityisesti kohdistuen keväällä 2025 julkistettuihin 18 monimuotoisuuskeskittymään.

Työpajoissa etsittiin kaikenkokoisia tarpeita ja toimenpiteitä. Alueellisten työpajojen tuottama materiaali on keskeinen aines LUMO-ohjelmissa tietopohjan lisäksi. Lisäksi käydään jatkuvaa vuoropuhelua muiden LUMO-ohjelmaa laativien maakuntien kanssa ja tuodaan syötteitä muiden alueiden prosessista Etelä-Karjalaan ja Kymenlaaksoon.

Taulukko 3. LUMO-ohjelman työpajat Etelä-Karjalassa ja Kymenlaaksossa vuonna 2025.

Työpajan nimi / teema	Työpajan tavoite	Päivämäärä	Osallistujamäärä
Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson LUMO-ohjelmien tavoitteet ja toimenpiteet	Työpajassa kerättiin aihioita ja ideoita ohjelmien tavoitteiksi ja toimenpiteiksi	16.6.2025	30
Miten edistämme luonnon monimuotoisuutta ja ilmastonmuutokseen varautumista?	Asukastyöpajassa etsittiin toimenpiteitä luonnon tilan parantamiseksi muuttuvassa ilmastossa. Tilaisuuden toteutusta tuki Euroopan unionin ilmastonmuutokseen sopeutumisen mission MIP4Adapt-projekti	30.9.2025	5
Teematyöpaja 1: Meriluonto, saaristo ja rannikko	Työpajassa muodostettiin teeman toimenpiteitä ohjelmiin, erityisesti monimuotoisuuskeskittymille	5.11.2025	12
Teematyöpaja 2: Sisävedet	Työpajassa muodostettiin teeman toimenpiteitä ohjelmiin, erityisesti monimuotoisuuskeskittymille	5.11.2025	18
Teematyöpaja 3: Kaupunkiluonto ja uuselinympäristöt	Työpajassa muodostettiin teeman toimenpiteitä ohjelmiin, erityisesti monimuotoisuuskeskittymille	12.11.2025	15
Teematyöpaja 4: Metsät, suot ja maatalousympäristöt	Työpajassa muodostettiin teeman toimenpiteitä ohjelmiin, erityisesti monimuotoisuuskeskittymille	12.11.2025	27

Työpajoissa saavutettiin ensimmäinen tavoite erinomaisesti ja toinen tyydyttävästi: Kokonaisuutena tarpeita ja toimenpiteitä tunnistettiin ja kehitettiin erittäin suuri määrä, kattavasti eri teemoihin. Yksittäisiin monimuotoisuuskeskittymiin kohdistuvia toimenpiteitä sen sijaan syntyi vain vähäinen määrä ja ne jäivät yleiselle tasolle. Kahden maakunnan alueet kattavat työpajat ja niihin osallistuvat asiantuntijat eivät ole hedelmällinen työskentelymuoto detaljikohteiden toimenpiteiden suunnitteluun. Vuoden 2025 työpajat tuottivat kuitenkin erinomaisen lisän ohjelman laatijoiden sidosryhmätuntemukseen ja siten jatkotyöskentelyn suunnittelu LUMO-ohjelmien vuosille 2026–2027 helpottui merkittävästi.

Luonnosvaiheessa esitetään tarpeet ryhmiteltyinä kokonaisuuksina (taulukko 4). LUMO-ohjelman jatkotyöskentelyssä keskeinen tehtävä on tutkia nyt tehdyn listauksen toimivuutta ja

vaikuttavuutta, muokata sitä, ja laatia tarpeisiin vastaavia yksilöityjä toimenpiteitä, joilla on tai voi olla jatkossa alueella toteuttajataho(ja).

Taulukko 4. Tarpeiden luokittelu kokonaisuuksiin vuoden 2025 työpajavaiheen jälkeen. Näihin yksilöidyt toimenpiteet määritellään hankkeen jatkotyöskentelyn aikana.

Luokka	Tarve	Tarkenne
Yleiset tavoitteet	> Kokonaisnäkemysten ja toimien tehokkuuden kehittäminen	> Luonnolle haitallisten toimien minimointi; yhteiskunnan toimien yhteisvaikutuksen luontotaseen parantaminen > Ennallistamisen, maanpuolustuksen ja rajaturvallisuuden kokonaisuuden edistäminen; kokonaisturvallisuuden edistäminen > Monimuotoisuustoimien kustannustehokkuuden ja vaikuttavuuden parantaminen; priorisointi
	> Kokonaisvaltainen luontotoimien suunnittelu	> Valuma-alue- ja aluetasolähtöisyys; kokoavat lähestymistavat
	> Kestävän elämäntavan ja -tuotantomuotojen edistäminen	> Hyvien toimintamallien, liiketoiminnan ja valintojen edistäminen
	> Luontotoimien lisääminen kaakossa	> Luonnonarvomarkkinan ja ekologisen kompensaation edistäminen; strateginen kompensaatio; hyötyjen kohdentaminen kaakkoon
	> Suojellun luonnon lisääminen	> Kriteeriperustainen suojelu: Helmi- ja METSO-toteutus; LS-lakiin perustuvat rajaukset > suojelun lisäys ilman edellyttäviä kriteereitä: suojelualueiden laajentaminen, kokonaisuudet; suojeluhaluuden konkretisointi
Luontokadon ennaltaehkäisy	> Normit	> Rakentamista ohjaavat säädökset: rantarakentamisen luontovaikutuksiin vaikuttaminen > Rakentamista ohjaavat säädökset: rakennusten ja rakennuspaikkojen elinkaaren luontovaikutusten parantaminen
	> Käytännöt	> Luonnon huomiointi alueidenkäyttöä ohjaavissa asiakirjoissa, neuvonnassa ja käytännöissä aluetasolla ja paikallisesti > Lieventämishierarkian (välttäminen-lieventäminen -kompensointi) käytön yleistäminen maankäytössä > Maakuntakaavoitus: ekologisten verkostojen / siniviherverkoston suunnittelu ja yleispiirteet maakuntatasolla > Yleiskaavoitus: yhteyksien ja verkostojen ja luontokohteiden huomiointi, osuvat luontoselvitykset > Asemakaavoitus: luontokohteiden huomiointi, osuvat luontoselvitykset > Rakentamissuunnittelu: sijoittelun ja rakennuspaikkojen käsittelyn luontovaikutusten parantaminen > Metsätaloudellisen kuivatuksen uudelleenjärjestely: kosteikkometsätalouden käytännöt, pienentyvä ojitustarve
	> Varautuminen	> Kemikaalitorjunta; suuronnettomuuksiin varautuminen > Ilmastonmuutokseen paremmin sopeutuva luonto; monipuolisuus, puskurointikyky ja sopeutumiskyky lisääntyvät
	> Luontopohjaisten ratkaisujen edistäminen	> Terveyttä edistävät toimet > Ilmastonmuutokseen sopeutuminen > Maanpuolustus; pelastustoimi > Ekosysteemi-palvelut laajasti
Elinympäristöjen hoito, kunnostus	> Strateginen suunnittelu	> Maakuntakaavoitus ja -ohjelma – hoitotoimien strateginen kohdentuminen, rahoituskehyksen edistäminen

**ja
ennallistaminen**

	> Vesiluonnon tilan parantaminen	<ul style="list-style-type: none"> > Kuormituksen vähentäminen vesistöissä: <ul style="list-style-type: none"> - metsätalous turvemaidella – käytännöt lisäämään monimuotoisuutta, mm. uudiskosteikat - metsätalous kivennäismailla – käytännöt lisäämään monimuotoisuutta - maatalous – käytännöt lisäämään monimuotoisuutta > Kuormituksen vähentäminen: asuin- ja teollisuusalueet (hulevesien hallinta, jätevesien hallinta) > Toimet sisävesissä: <ul style="list-style-type: none"> - hoitokalastus; pienvesien kunnostus - virtavesikunnostus – kohdentaminen > Toimet merialueella: Biodiversea-tiekartan (Blankett ym. 2025) valitut toimet edistyvät
	> Kosteikkoluonnon tilan parantaminen	<ul style="list-style-type: none"> > Soiden ennallistaminen lisääntyy > Turvemaiden käytön uudelleenjärjestely – kohteiden uusjako / tilusjärjestelyt tukemaan luontoa ja parantamaan talouskäyttöä > Ruovikoiden roolin selkeyttäminen (ruovikkoluonnon edistäminen & rajaaminen erilaisilla kohteilla)
	> Metsäluonnon tilan parantaminen	<ul style="list-style-type: none"> > Lahopuun määrä- ja laatutekijät paranevat > Järeiden ja vanhojen puiden lisääminen (säästäminen); jättopuukäytännöt paranevat > Sekapuustoisuus lisääntyy > Jalot lehtipuut – käyttö laajenee erilaisissa kohteissa talousmetsissä > Peitteinen metsätalous lisääntyy > Tulen käyttö hoitotoimissa lisääntyy > Lehtojen ja paahdeympäristöjen määrä ja laatu paranevat > Maatalousympäristöjen hoitotoimien lisääminen
	> Kulttuurivaikuttaiset elinympäristöt	<ul style="list-style-type: none"> > Kaupunkiluonnon hoitotoimet luontoa paremmin tukevaksi > Uuselinympäristöt – ennakkoluulottomat hoitotoimet käyttöön
	> Vieraslajit	<ul style="list-style-type: none"> > Leviämisen ehkäisy valituilla lajeilla > Hallinta ja haittojen minimointi, priorisoidut hoitokohteet
Luonto-osaamisen kasvattaminen	<ul style="list-style-type: none"> > Maanomistajat > Viljelijät > Päättäjät > Yritykset > Asukkaat 	<ul style="list-style-type: none"> > Neuvonta > Neuvonta > Informointi ja koulutus > Informointi ja koulutus > Varhaiskasvatus > koulutus (peruskoulutus, luonnonvara-ala) > Ympäristökasvatus
Viestintä	<ul style="list-style-type: none"> > Luonnon merkitys > Luontoasiat paikallisissa käsissä 	<ul style="list-style-type: none"> > Luonnon merkitys identiteetille, hyvinvoinnille ja terveydelle > Luonnon merkitys elinkeinoille > Luonnon merkitys paikallistaloudelle > Toivon merkitys toimijuudelle; LUMO-ohjelman omistajuus

9 LUMO-ohjelmatyön eteneminen 2026–2027

LUMO-ohjelmatyön vastuu siirtyi Kaakkois-Suomen ELY-keskukselta Kaakkois-Suomen Elinvoimakeskukseksi 1.1.2026. Ohjelmatyötä jatketaan saumattomasti tämän luonnosversion pohjalta. LUMO-ohjelman sisältö laajenee, ja maakuntien monimuotoisuutta tarkastellaan

edelleen sidosryhmien kanssa yhdessä. Hankkeessa mukana olevat organisaatiot (Suomen ympäristökeskus, Luonnonvarakeskus ja Suomen metsäkeskus) tuottavat LUMO-ohjelmien laadinnan tueksi joukon 2026 valmistuvia analyyssejä liittyen mm. maakunnallisiin vastuulajeihin, ekologiisiin verkostoihin, vesiensuojelutoimien kohdentamiseen sekä metsänhoidon kustannustehokkuuden ja metsäluonnon monimuotoisuuden ja hiilensidonnan yhteensovittamiseen liittyen.

Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus ei ole vielä päättänyt, kuinka entisen Helmi-yhteistyöryhmän tilalle kootaan vastaava, luonnon monimuotoisuuden suojelua edistävä yhteistyöryhmä. Ennallaan jatkaminen on epätodennäköistä, koska elinvoimakeskuksen toimialue on laajempi kuin oli Kaakkois-Suomen ELY-keskuksella: Päijät-Häme on nyt Kaakkois-Suomen elinvoimakeskuksen aluetta. Joka tapauksessa, ja erityisesti koska Päijät-Hämeeseen on jo aiemmin päätetty laatia LUMO-ohjelma, on luontevaa käsitellä jatkossa Etelä-Karjalan, Kymenlaakson ja Päijät-Hämeen LUMO-kokonaisuutta samassa (yhteistyö)ryhmässä. Järjestäytyminen tapahtuu alkuvuodesta 2026.

LUMO-työn tueksi saadaan fasilitointipalvelu vuoden 2026 alusta. Kaakkois-Suomen ja valtakunnallisen osa-alueen sopimustoimittajana toimii Double Round Oy. Sidosryhmien osallistuminen vahvistuu mm. alueellisten ja valtakunnallisten työpajojen ja tilaisuuksien myötä. Ohjelman ytimessä on onnistuminen sen laajassa omistajuuden kokemuksessa alueella, sekä vaikuttava ja motivoiva toimenpideoisio. Nämä ovat myös 2026–2027 työskentelyn kärjet.

Vuoden 2027 lopulla LUMO-ohjelmat Etelä-Karjalaan ja Kymenlaaksoon julkaistaan erillisinä ohjelmina molempiin maakuntiin. Tavoiteaikataulu ohjelmien julkaisemiselle on joulukuu 2027. Julkaisua edeltää luonnosten kommentointi- tai lausuntovaihe noin lokakuussa 2027.

Kaikkia LUMO-ohjelman laadinnasta kiinnostuneita tahoja toivotaan mukaan työskentelyyn. Yhteyshenkilönä toimii biodiversiteettikoordinaattori Pekka Heikkilä (pekka.heikkila@elinvoimakeskus.fi).

Lähteet

Blankett, P. ym. 2025: Suomen merensuojelualueverkoston kehittämisen tiekartta vuoteen 2030: Kohti vaikuttavaa meriluonnon suojelua. Suomen ympäristökeskuksen raportteja; 33/2025

Hyvärinen E. ym. 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Ilmasto- ja luontobarometri 2025: Tietoisuus luontokadon etenemisestä lisääntynyt, ilmastoratkaisut nähdään Suomelle mahdollisuutena. - ym.fi/-/tietoisuus-luontokadon-etenemisesta-lisaantynyt-ilmastoratkaisut-nahdaan-suomelle-mahdollisuutena. Luettu 31.12.2025.

Kaakkois-Suomen metsäneuvosto 2025: Kaakkois-Suomen metsäohjelma 2026–2030. 36 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus & ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018.

Kontula, T. ym. 2024: Kymenlaakson luonnon monimuotoisuus selvitys. Suomen ympäristökeskuksen raportteja; 12/2024

Lappeenrannan kaupunki 2023: Lappeenrannan luonnon monimuotoisuusohjelma 2023–2033. 48 s.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry (MTK) & Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f (SLC) (toim.). 2024. MTK:n ja SLC:n luonnon monimuotoisuuden tiekartta maa- ja metsätaloudelle. 431 s. Saatavissa: www.mtk.fi/luonnon-monimuotoisuus ja www.slc.fi/bdfardplan.

Sitra 2026: Megatrendit 2026. Kohti uutta yhteiskuntasopimusta. Sitran selvityksiä 251. 97 s. [Megatrendit 2026](#)

Tuomisaari, J. ym. 2025: Maakunnallinen ja seudullinen strateginen kompensatio ja luonnonarvomarkkina. - JYU reports 89. 52 s. [Maakunnallinen ja seudullinen strateginen ekologinen kompensatio ja luonnonarvomarkkina :: JYX](#)

World Economic Forum 2025: The Global Risks Report 2025. 20th edition. 104 s. [WEF_Global_Risks_Report_2025.pdf](#)

Liitteet

Monimuotoisuuskeskittymäkortit (18 kpl)

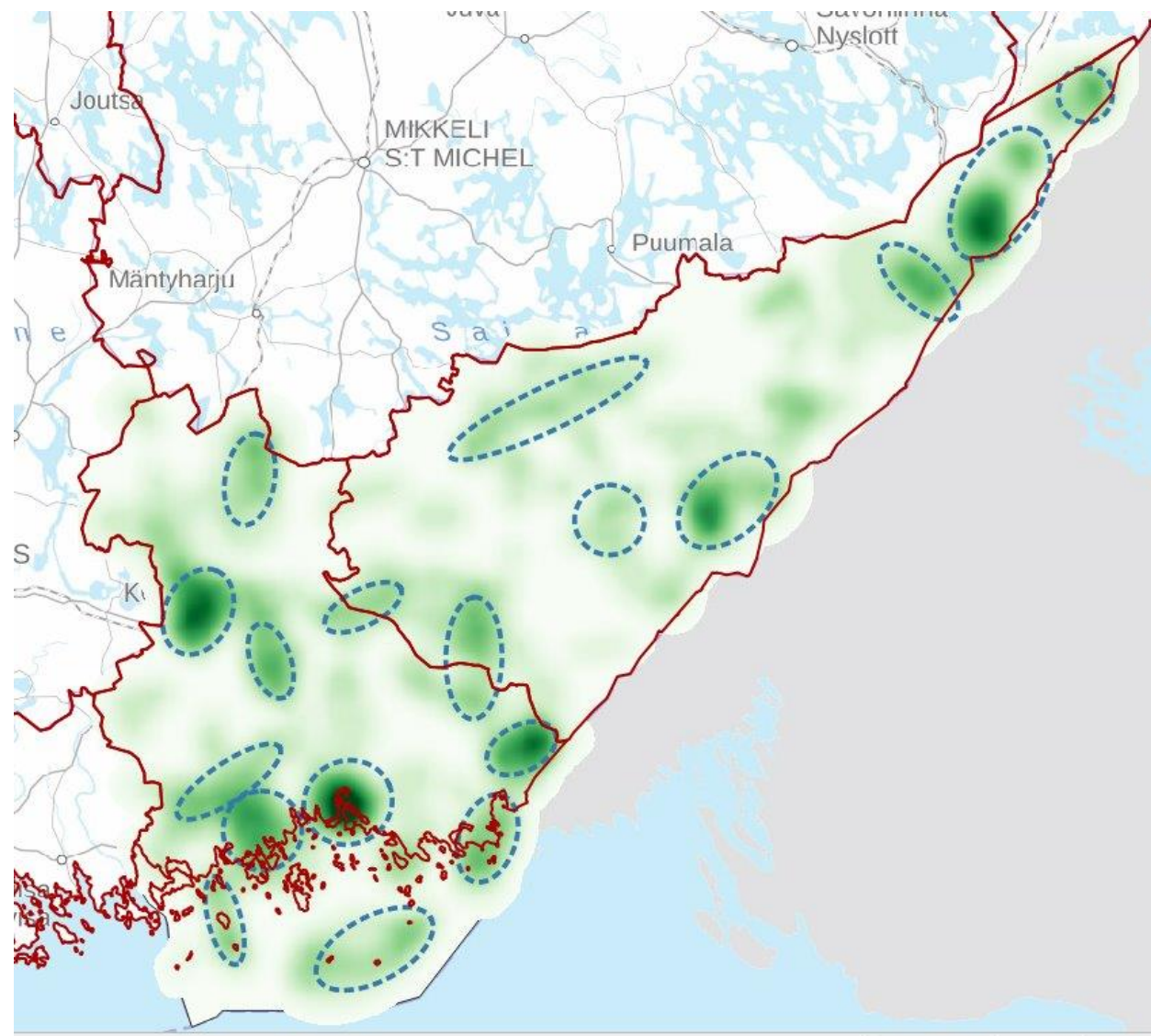
Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus
ely-keskus.fi

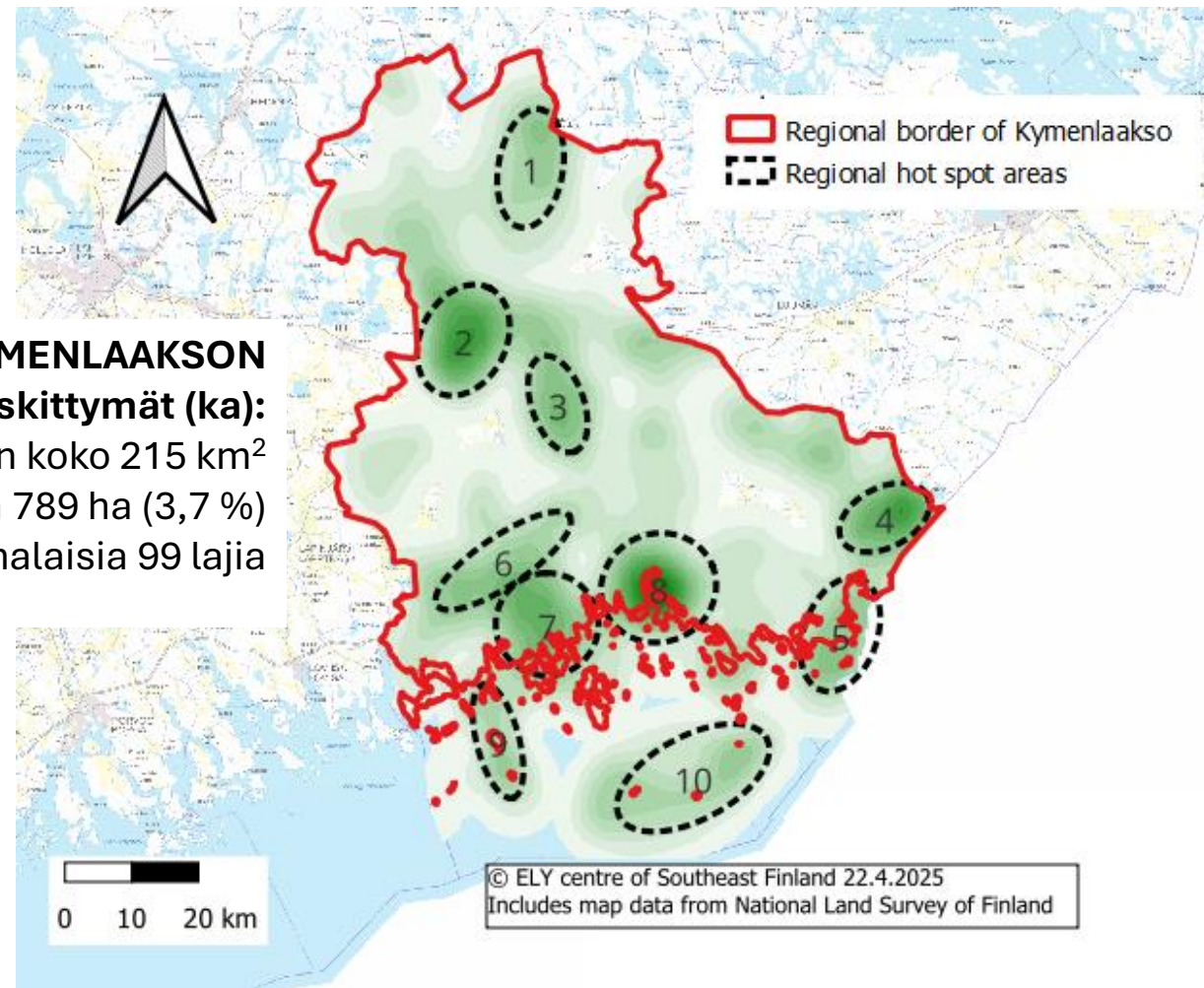
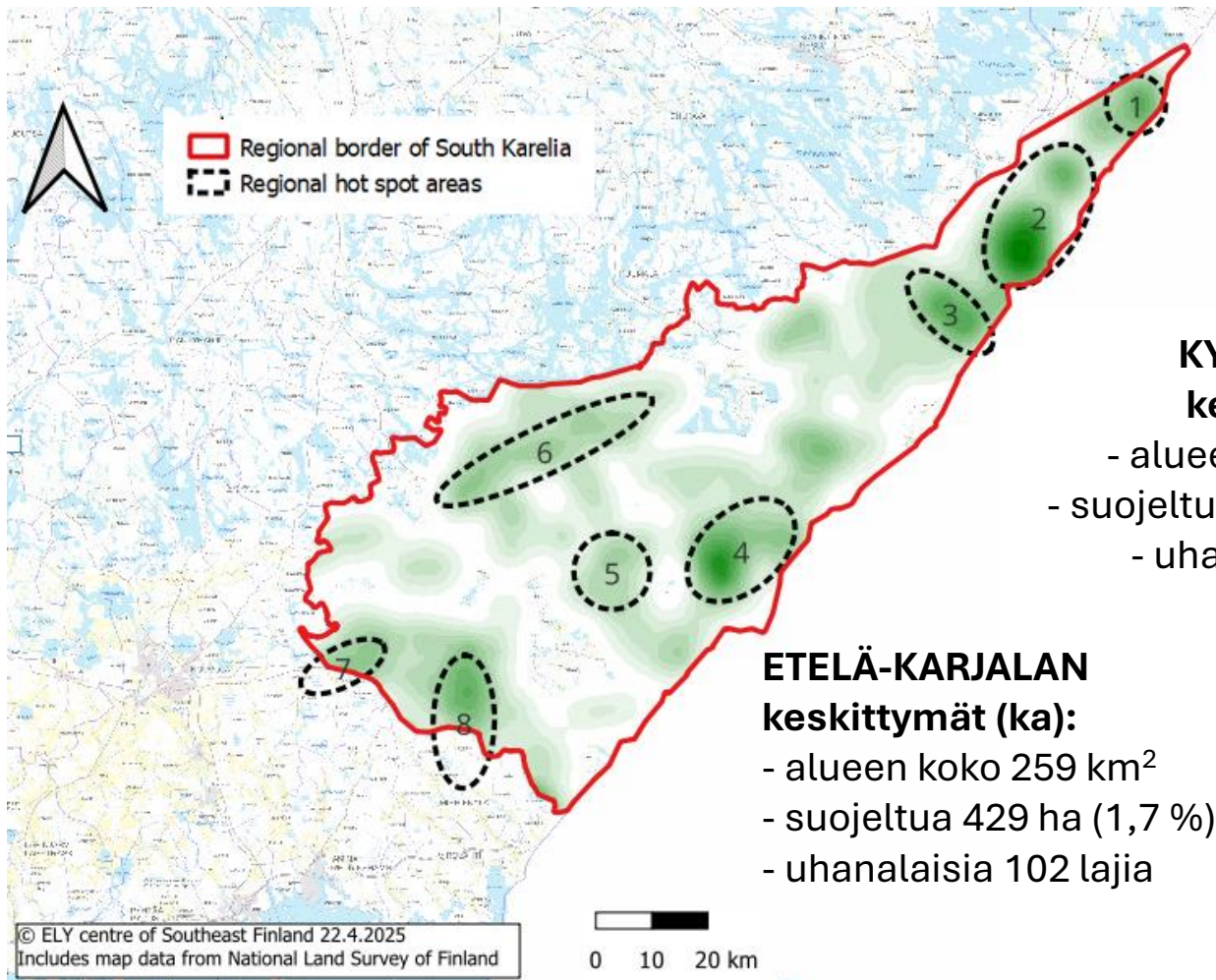
Euroopan unionin
osarahoittama

Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson monimuotoisuus- keskittymät 2025

Mikko Heikura & Kimmo Saarinen

Kaakkois-Suomessa 18 LUMO-keskittymää

UUKUNIEMI – Maakunnan suokärki

Monimuotoisuuskeskittymä

Suursuo ja suurelta osin suojeltu Kurvansuo edustavat monipuolista rehevää suoluontoa. Kirkasvetinen ja karu "Lobelia-tyypin" Pyhäjärvi kuuluu Natura-suojelualueverkostoon ja sen biologinen merkitys on huomattava; pohjaeläinlajistossa on jääkautisia reliktiäyriäisiä ja suojelluissa harjusaarissa varsinkin luonnonmetsää. Syrjiensärkän Natura-alueen harjumaastoista löytyy kuivia lehtoja.

Keskeisiä luontotyyppejä

Suot, lehdot, luonnonmetsät, karut kirkasvetiset järvet.

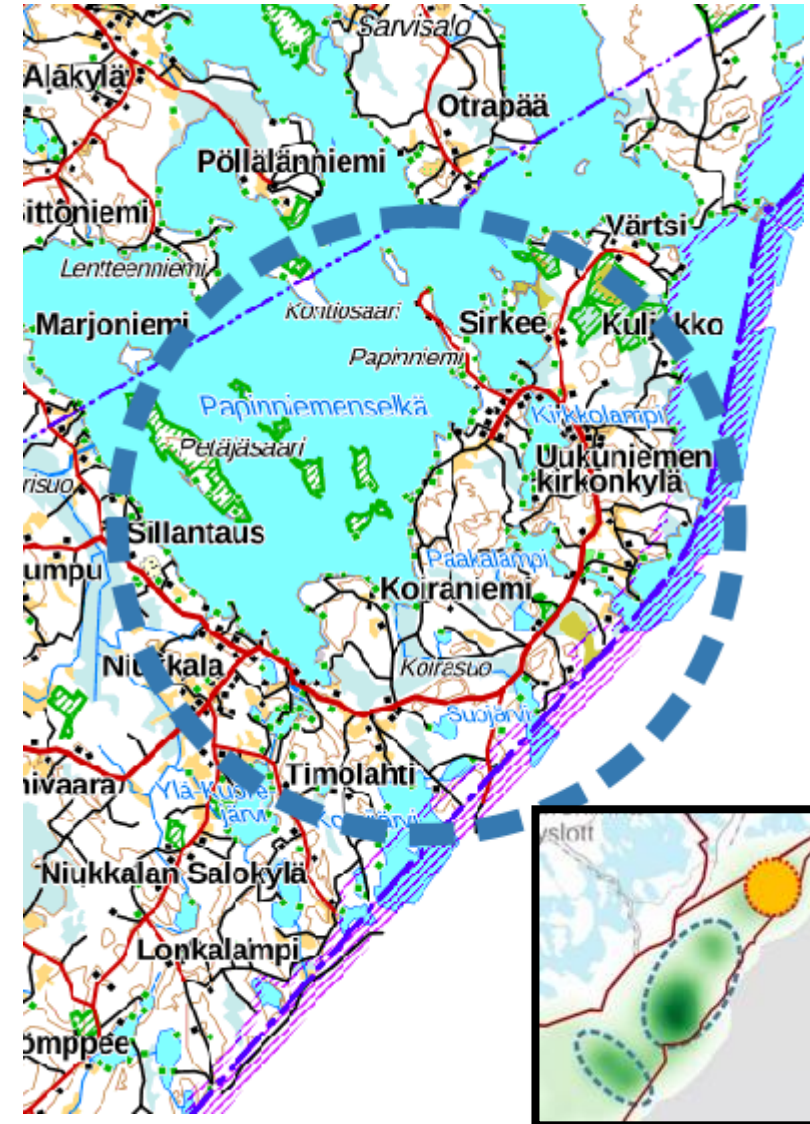
Lajistoarvoja

Suovenhokas (VU), rämelehtimittari (VU), rahka- ja muurainhopeatäplä edustavat vaateliasta suolajistoa. 2000-luvulla alueelta on havaittu 28 uhanalaista lajia, näistä yli puolet lintuja. Valkoselkätikan (VU) vahvaa elinaluetta.

Rämelehtimittari. Kuva: Kimmo Saarinen.

Koko	10 x 10 km
Suojelualueiden pinta-ala	277 ha
Kiva tietää:	Alueella lehtoukonhatun ainoat luonnonvaraiset esiintymät Etelä-Karjalassa

PARIKKALA - Lehtokeskus ja lintuinmaa

Monimuotoisuuskeskittymä

Kirkasvetisen Simpelejärven ympäristö on Etelä-Karjalan rehevintä luontoa, joka kuuluu Laatokan alueen lehtokeskukseen. Rehevä Siikalahti on yksi valtakunnan tärkeimmistä lintuvesistä. Kirjavalasta löytyvät maakunnan näyttävimmät ja arvokkaimmat perinnebiotoopit – sekä joukko uhanalaisia lantiaisia, harvinaisia maamehiläisiä ja muitakin pistiäisiä.

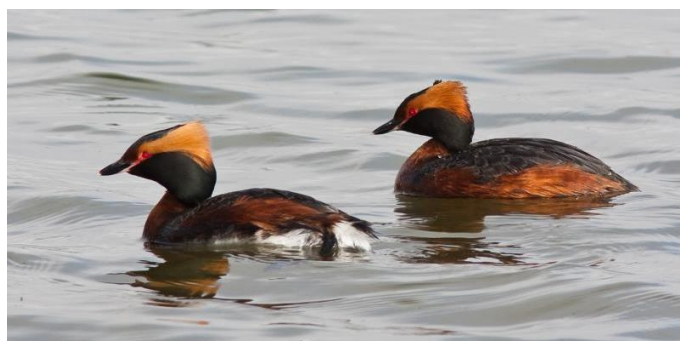
Keskeisiä luontotyyppejä

Lehdot, lintuvedet, perinnebiotoopit.

Lajistoarvoja

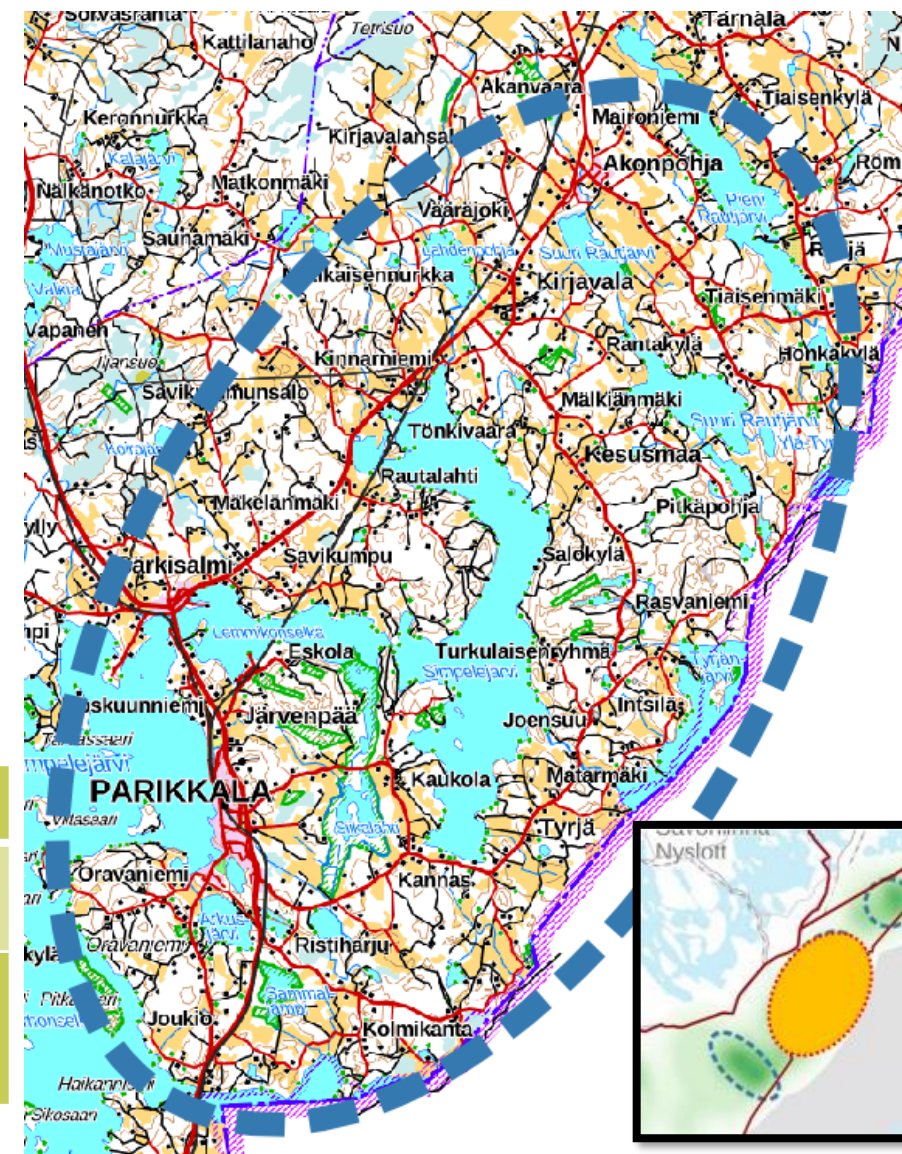
Tärkeitä lintujen pesimä- ja muutonaikaisia levähdysalueita – ja valkoselkätikan (VU) perinteisiä elinalueita. Harvinaisia perinnebiotooppien hyönteisiä ja lajistoltaan arvokkaita kallioita sekä lajirikkaita maatalous- ja uuselinympäristöjä. Alueelta on tavattu kaikkiaan 174 uhanalaista lajia, joukossa mm. jymypallovesiäinen (CR).

*Jymypallovesiäinen;
lajilla kaksi tunnettua
elinpaikkaa Kaakkois-Suomessa*

Mustakurkku-uikku. Kuva: Ómar Runólfsson (CC-BY-NC-SA-2.0)

Koko	15 x 30 km
Suojelualueiden pinta-ala	853 ha – eniten Etelä-Karjalan keskittymissä
Kiva tietää:	Alueelta on havaittu 2000-luvulla 245 lintulajia – noin puolet Suomessa tavatuista

HIITOLANJOKI – Laatokanlohen kotivirta

Monimuotoisuuskeskittymä

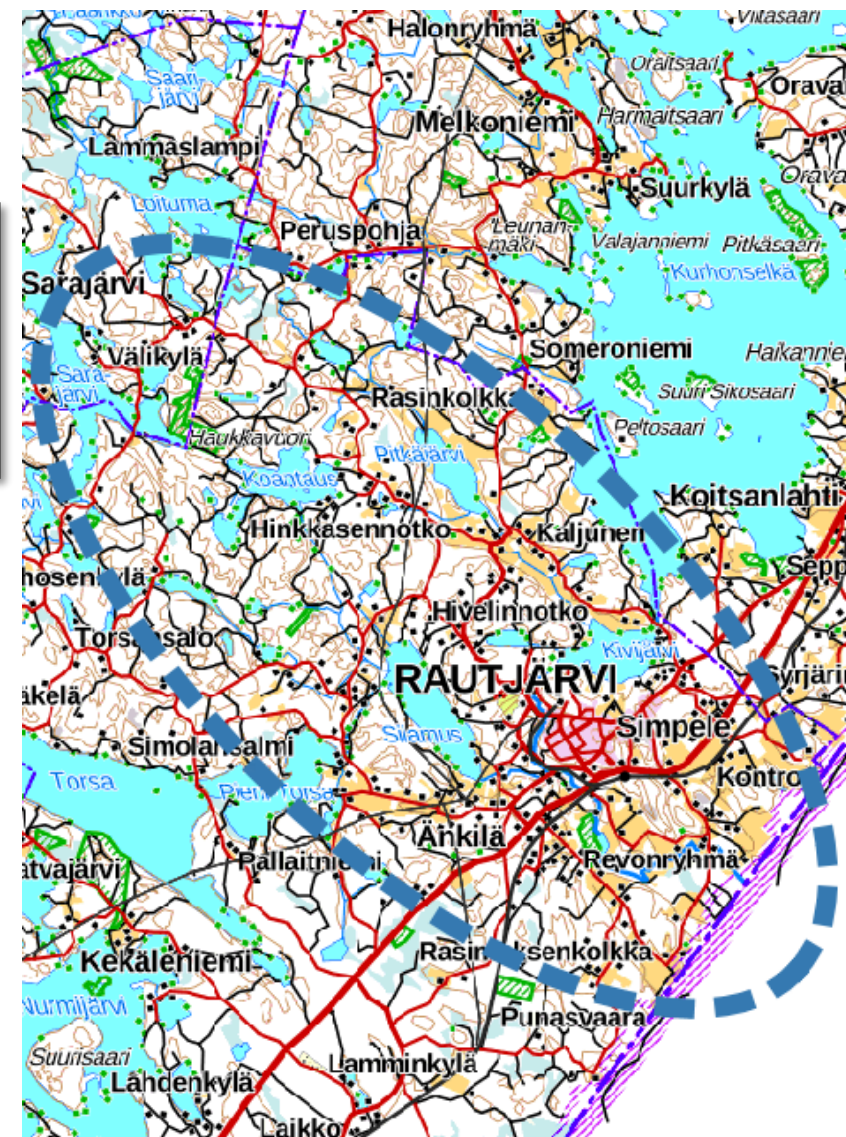
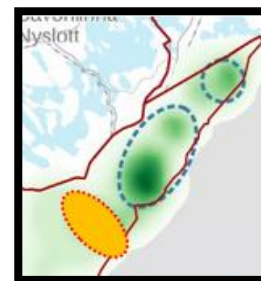
Voimalaitoksista vapautetun Hiitolanjoen latvavedet kurottavat Haarikon erämaille. Haukkavuoren Natura-alue Rautjärven ja Ruokolahden rajalla on Etelä-Karjalan arvokkaimpia kallioalueita. Pitkäjänteisesti niitetty Koskenkulman niitty on yksi kolmesta valtakunnallisesti arvokkaasta perinnebiotoopista maakunnassa.

Keskeisiä luontotyyppejä

Virtavedet, lehdot, luonnonmetsät.

Lajistoarvoja

Laatokanlohi (EN) kotoutui ennallistettuun jokiuomaan nopeasti. Perinnebiotoopeilla elää laidunkaitakoi (VU) ja liuta muita harvinaisia perhosia. Kivijärven ohella linnuille tärkeitä alueita on myös rajaseudun maatalousmaisemassa. Alueelta on havaittu ainakin 75 uhanalaista lajia, mm. äärimmäisen uhanalaiset kuningaskalastaja ja pikku-uikku.

Koko	10 x 20 km
Suojelualueiden pinta-ala	112 ha – vähiten Etelä-Karjalan keskittymissä
Kiva tietää:	Hiitolanjoella viihtyvät niin koskikara, virtavästäräkki kuin viirusuursurviainen ja purohyrrä – kaikki vaarantuneita (VU)

Lohi. Kuva: <https://hiitolanjoki.fi/>

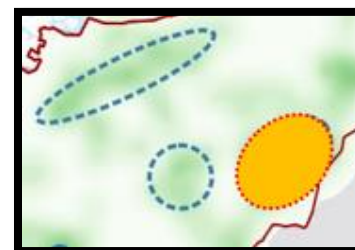
KONNUNSUO-KUURMANPOHJA

- Etelä-Karjalan lakeuksilla

Monimuotoisuuskeskittymä

Lintujen ja hyönteisten rikkautta. Konnunsuon pellot Joutsenossa tunnetaan muuttoaikoina tuhansien hanhien ja muidenkin muuttolintujen levähdysalueena. Hyvättilän- ja Höytiönsuolla menestyvät uhanalaiset perhoset, ja alueen suoluontoa on ennallistettu. Kalliot luovat Kuurmanpohjan maisemaan pienipiirteisyyttä: Linnamäen Natura-alueen karujen kallioiden välistä löytyy suonotkelmia ja lehmuslehtoja.

Keskeisiä luontotyyppejä

Suot, lehdot, viljelysmaat.

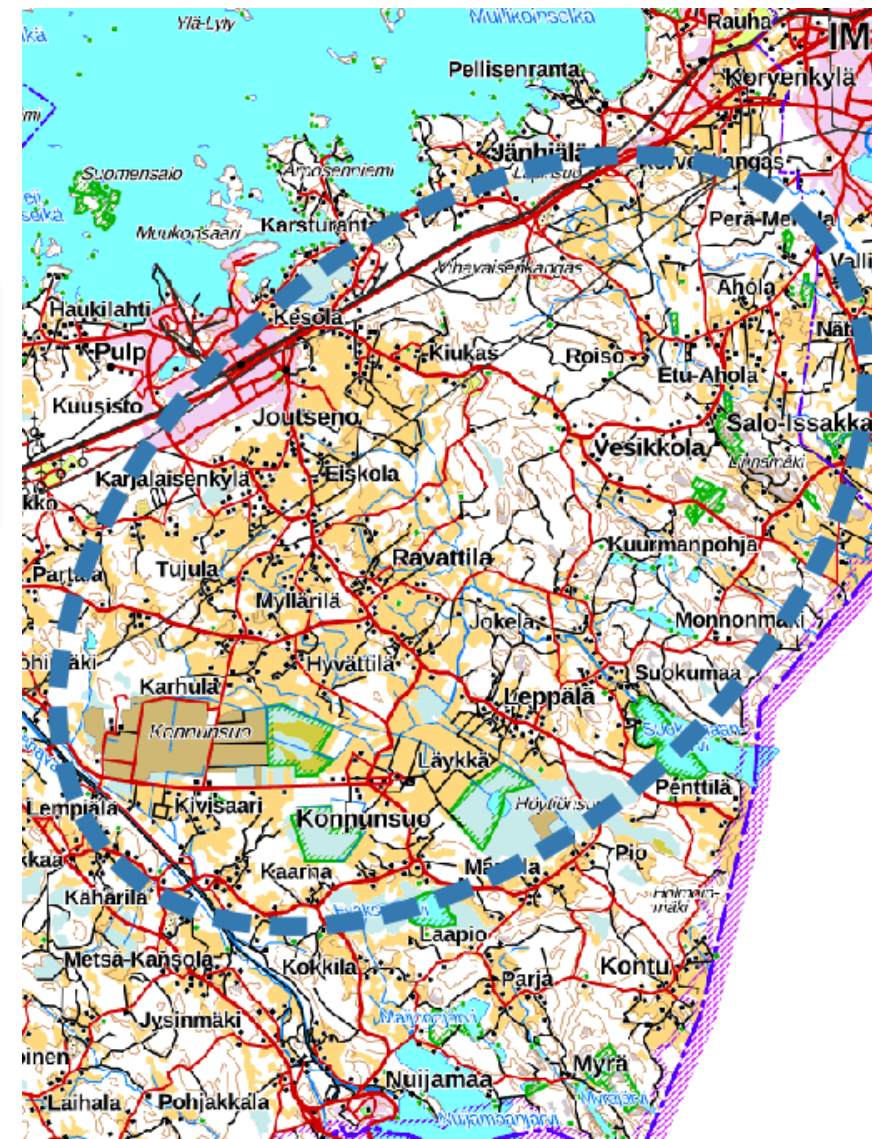
Lajistoarvoja

Peltolinnusto on monimuotoinen ja lehmuslehdosta on tavattu harvinaisia kämmeköitä. Kuurmanpohjan rajaseutu on poikkeuksellisen rikasta hyönteisaluetta itäisine lajeineen. Alueelta onkin havaittu lähes 200 uhanalaista lajia – enemmän kuin mistään muusta Kaakkois-Suomen monimuotoisuuskeskittymästä. Harjus (CR) Suokumaanjoessa.

Peltosirkku. Kuva: Tatiana Bulyonkova (CC-BY-NC-SA-2.0)

Koko	15 x 20 km
Suojelualueiden pinta-ala	835 ha
Kiva tietää:	Vuonna 2017 Konnunsuon pelloilla levähti hanhien seurassa 150 000 peipon muuttotarvi

LAPPEENRANTA

- Uuselinympäristöjen parhaat

Monimuotoisuuskeskittymä

Lappeenrannan lentokenttä on merkittävä uhanalaisten lajien keskittymä. Kalkkilouhoksen ympäristössä on runsaasti harvinaista kalkinsuosijalajistoa: kämmeköitä, sammalia ja jäkäliä. Pappilanniemen suojeltu lehto on kaupunkilaisten lähiluontoa. Kaislasenjärvi on valtakunnallisesti arvokas lintuvesikohde ja linnuille tärkeä muutonaikainen pysähdyspaikka.

Keskeisiä luontotyyppejä

Uuselinympäristöt, kalliosaaret, Hanhijärven ja Kaislasen lintujärvet.

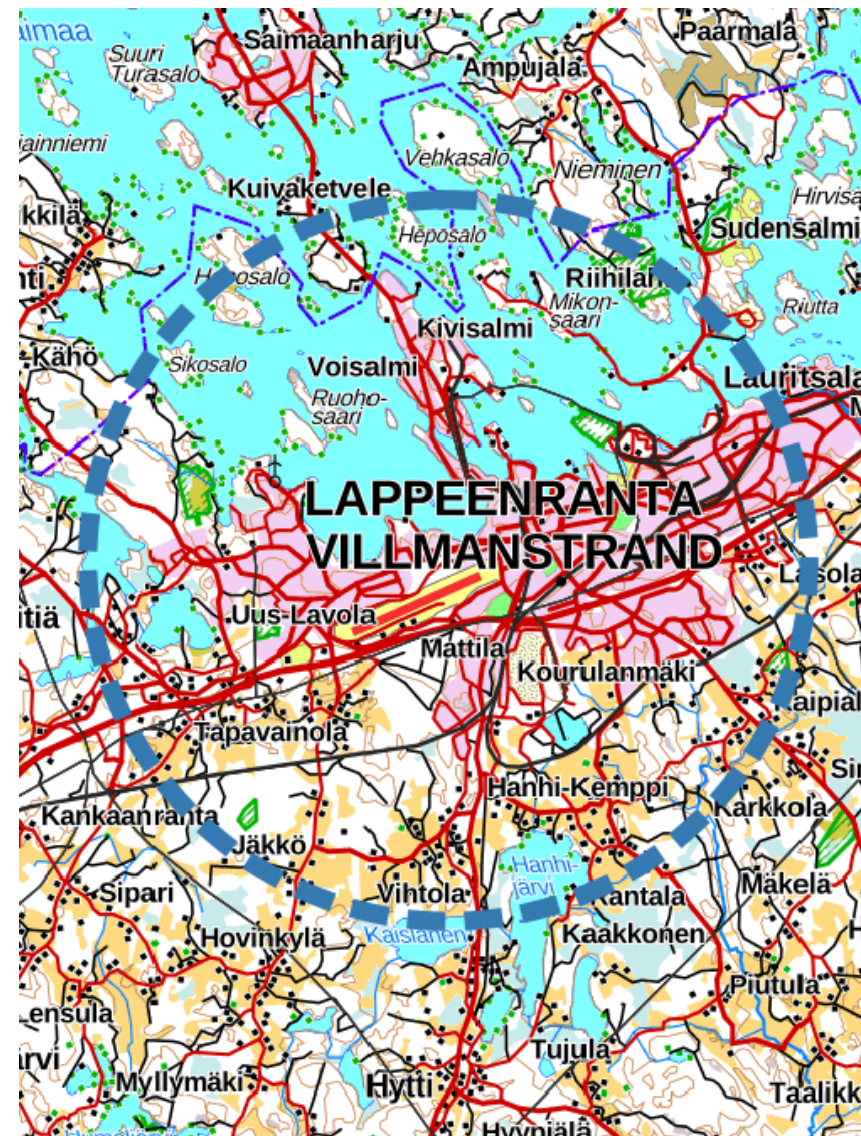
Lajistoarvoja

Alueelta tunnetaan kaikkiaan 174 uhanalaista lajia. Lappeenrannan lentokentältä on tiedossa ainakin 32 erityisesti suojeltavaa paahde- ja perinneympäristöjen lajia. Puolet Suomen orkidealajeista on löytänyt tiensä kalkkilouhoksen ympäristöön. Höyhensammalen (VU) ja kääpiöhammassammalen (EN) ainoa kasvupaikka Kaakkois-Suomessa. Kalliosinisiipi (EN) viihtyy Pien-Saimaan kallioisilla saarilla.

Sinisiipisirkka. Kuva: Juha Jantunen.

Koko	15 x 15 km
Suojelualueiden pinta-ala	189 ha
Kiva tietää:	Lappeenrannan lentokentällä elää ainakin viisi sellaista lajia, joita ei ole tavattu mistään muualta Suomessa

SAIMAAN SALPAUSSELKÄ

- Paahdeympäristöt Saimaan sylissä

Monimuotoisuuskeskittymä

Geologisesti ja biologisesti merkittävä keskittymä toisella Salpausselällä kurottaa kahden kunnan alueelle. Edustavinta harjuvuontoa Taipalsaaren Kyläniemessä ja Pönniälänkankaalla sekä Savitaipaleen Selkäkankaalla – nämä ovat harjujen harvinaisten sinisiipien viimeisiä elinmaita. Pohjavettä purkautuu moninaisina lähteinä, joilla menestyvät mm. harso- ja haaraliuskasammal.

Keskeisiä luontotyyppejä

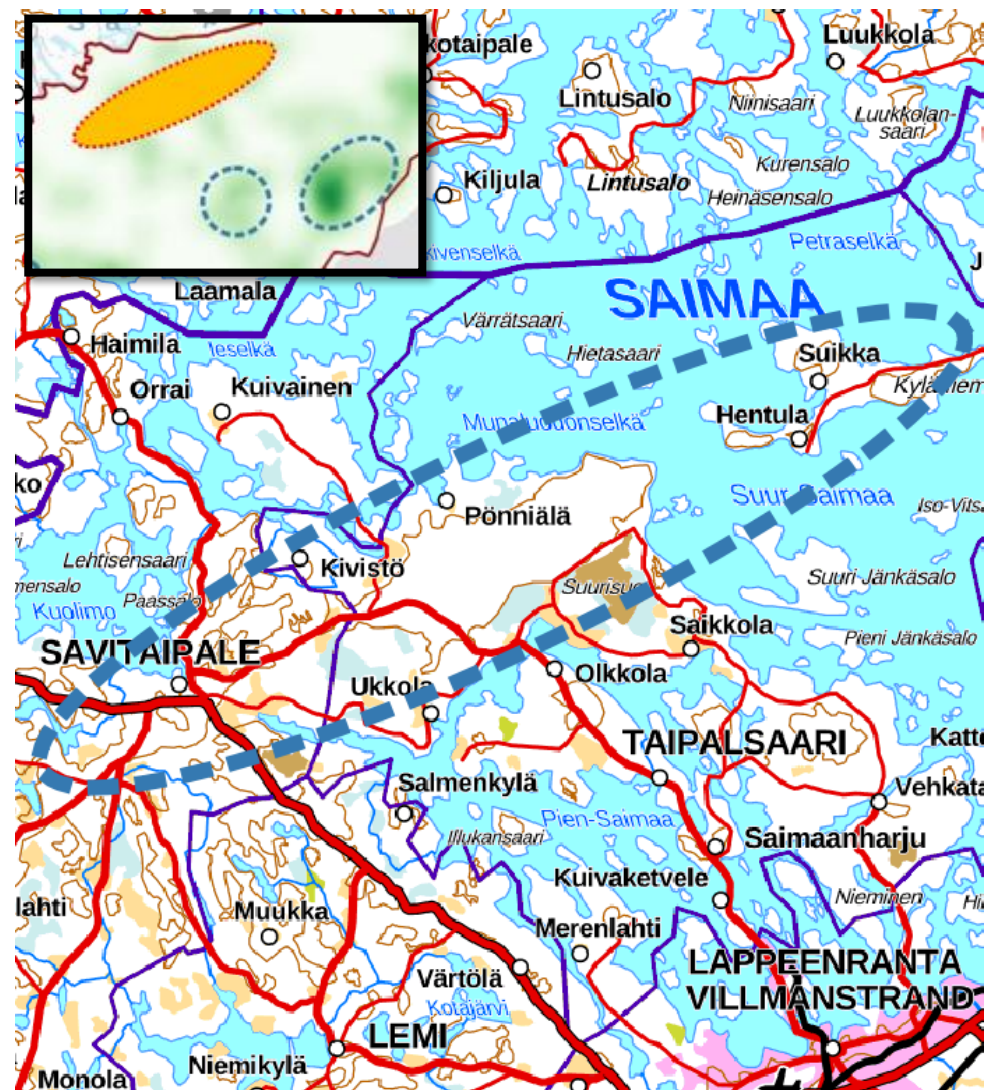
Reunamuodostumien ja harjujen paahdeympäristöt, hiekkarannat, lähteet.

Lajistoarvoja

Saimaannorpan (EN) elinaluetta. Uhanalaisia lajeja kaikkiaan 69, joukossa useita ajuruoholla eläviä paahdeympäristöjen perhosia, kuten muuraissa sinisiipi (CR). Avoimia paahderinteitä asuttavat myös hietaneilikka (EN), kangasraunikki (EN) ja kangasvuokko (VU). Kuloalueilta tavattu vaarantuneet tuhkalatikka ja kulokurekiitäjäinen.

Koko	10 x 40 km
Suojelualueiden pinta-ala	256 ha
Kiva tietää:	Deltamuodostuma syntyi jääkauden loppuvaiheen sulamisvaiheen aikana

Hietaneilikka. Kuva: Jouko Rikkinen (CC-BY-NC-4.0)

KAITJÄRVI-KAIPIAINEN

- Salpausselän kuuma keskus

Monimuotoisuuskeskittymä

Luumäen ja Kouvolan rajamailla ensimmäisellä Salpausselällä. Varsinkin valtatie kuuden pientareilla ja läheisillä ratapenkereillä sekä Päivärinteiden kedolla on harvinaista paahdelajistoa. Enäsuo-Lupansuo on edustava kermikeidas ja eteläinen aapasuo. Hietamiehen suojellusta metsästä löytyy luonnonmetsää ja vanhoille metsille tyypillistä lintulajistoa.

Keskeisiä luontotyyppejä

Paakteiset uuselinympäristöt, suot, lähteet.

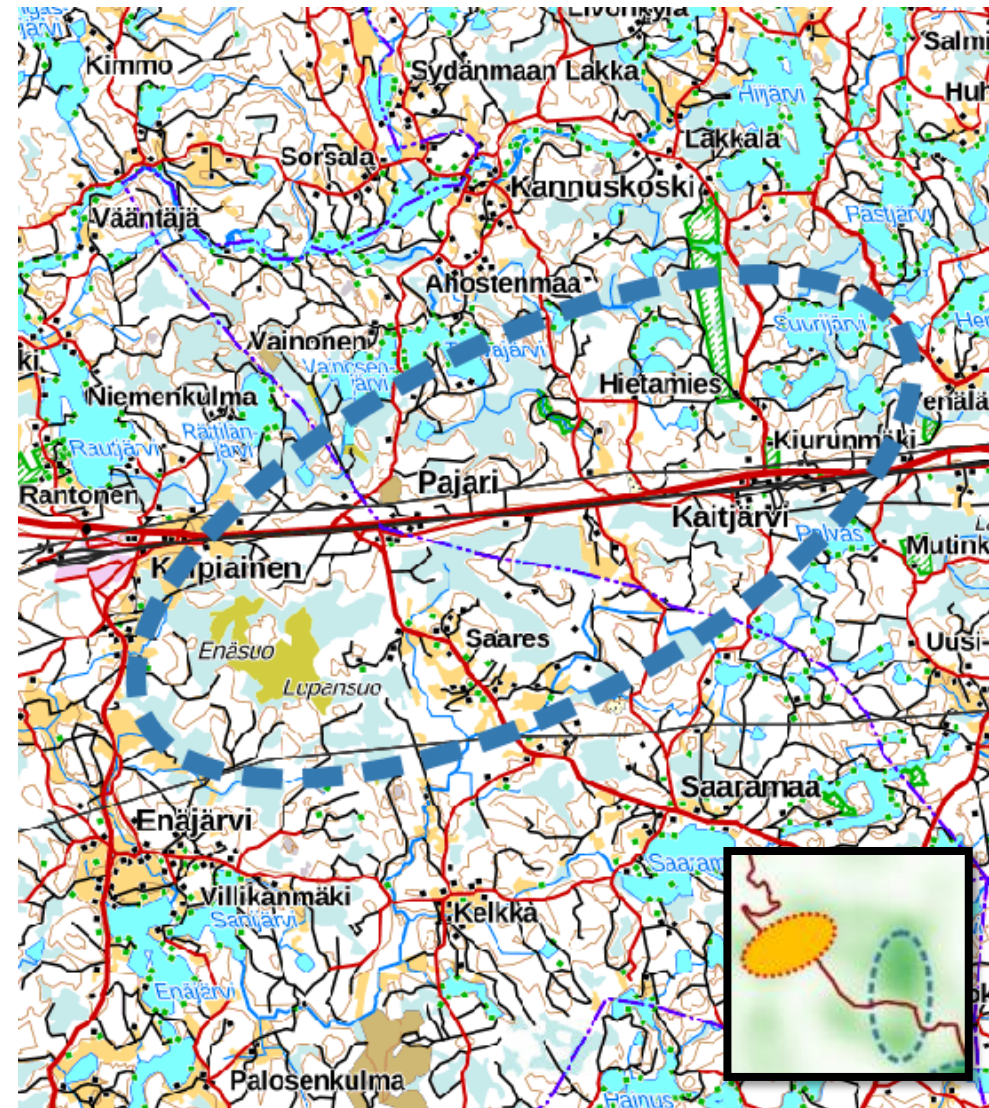
Lajistoarvoja

Alueen uhanalaisissa lajeissa (40) on varsinkin paahdeympäristöjen hyönteisiä, mm. viirukangaslude (EN) ja ketoaavekiiluri (EN), joka tunnetaan Suomesta vain neljältä paikalta. Liikenneväylien varsilla on idänmasmalon (EN) ja palosirkkan (VU) vankimpia esiintymiä Suomessa. Metsälitukka (EN) ja röyhysara (VU) viihtyvät lähteisillä soilla.

Palosirkkakoiras. Kuva: Juha Jantunen.

Koko	10 x 15 km
Suojelualueiden pinta-ala	558 ha - suhteellisesti eniten Etelä-Karjalan keskittymissä
Kiva tietää:	Dyyniokahukan (EN) ainoa tunnettu elinpaikka Itä-Suomessa

LUUMÄKI-MUUROLA

- Kaakon jokien latvoilla

Monimuotoisuuskeskittymä

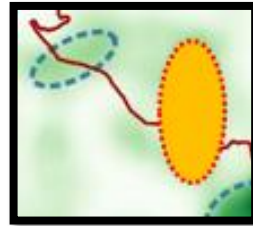
Luumäeltä Miehikkälään lohikaloille tärkeiden Vaalimaanjoen ja Urpalanjoen latvoilla ja valuma-alueella. Pienten soiden kirjomaa metsäseutua, jonka lähteitä asuttaa mm. harsosammal. Tingankoskenmäen suojelualue on merkittävä aarnimetsäkohde, jolla on myös tulvan alle jääviä metsäalueita. Luonnontilaisena säilyneen Suur-Miehikkälän Suurisuon Natura-alueen linnustossa on harvinaisia lajeja.

Keskeisiä luontotyyppejä

Virtavedet, suot, lähteet, metsät.

Lajistoarvoja

Uhanalaisia lajeja tunnetaan kaikkiaan 57, joukossa soiden kasveja ja perhosia sekä vanhojen metsien lintuja – sekä eniten uhanalaisia sammalia (10) Etelä-Karjalan keskittymissä. Perinnebiotooppien taantunutta lajistoa edustavat laidunmaidan kunta-, naudantien ja helolantiaisen (CR). Pohjoisen peltomaisemat ovat tärkeitä lintualueita.

Viherämittäri Härkinsuolla. Kuva: Juha Jantunen.

Koko	10 x 25 km
Suojelualueiden pinta-ala	352 ha
Kiva tietää:	Helolantiaisen ainoa tuore elinpaikka Etelä-Karjalassa – ja yksi harvoista manner-Suomessa

REPOVESI-SELÄNPÄÄ

- Kymenlaaksolaista Järvi-Suomea

Monimuotoisuuskeskittymä

Ytimen muodostaa Repoveden erämainen kansallispuisto pohjoisessa – vesistöjen pirstoma luonnonmosaiikki borealisine luonnonmetsineen, karuine kalliopaljastumineen ja soineen. Eteläpäättä luonnehtii Selänpään-, Anttilan- ja Hevosojankankaan Natura-alue harju-muodostumineen. Vuohijärvi on Kymenlaakson syvin järvi. Merkittäviä lintualueita on sekä alueen etelä- että pohjoispäässä.

Keskeisiä luontotyyppejä

Repoveden metsämaisemamosaiikki, luonnonmetsät, hiekkarannat, lähteet.

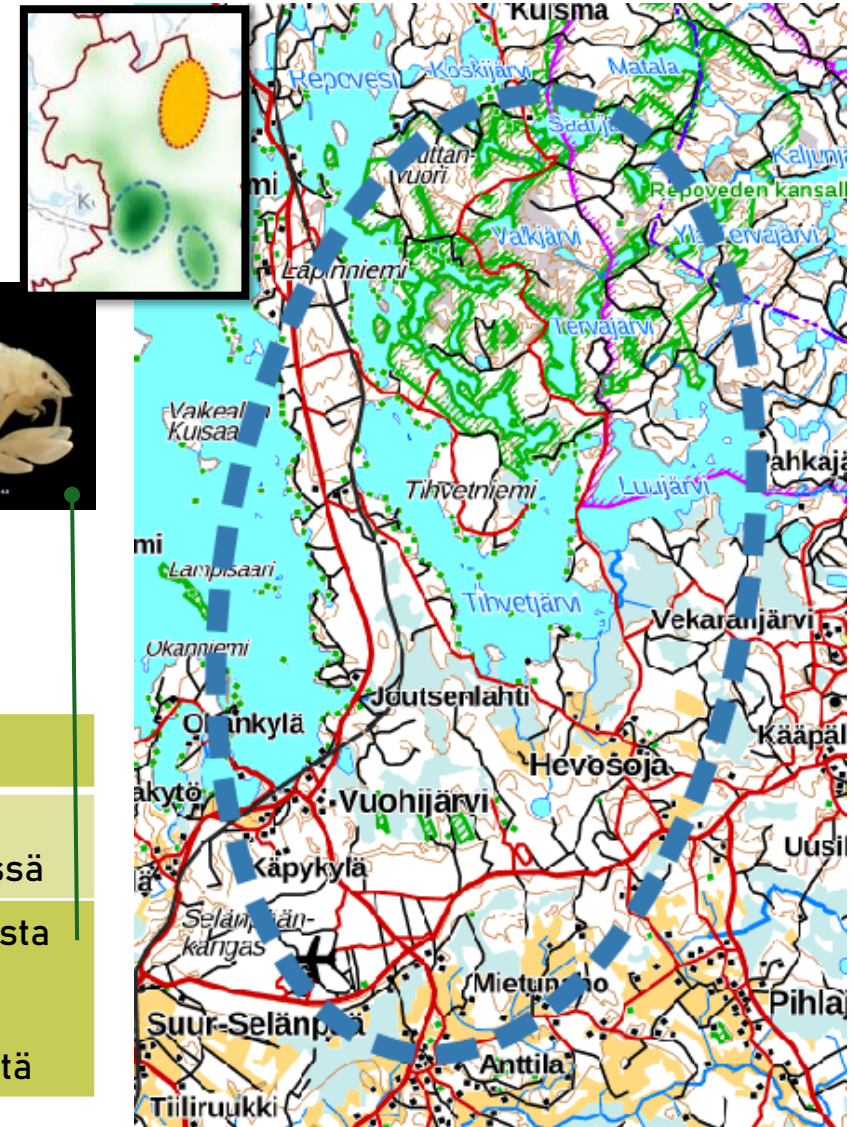
Lajistoarvoja

2000-luvulta tietoja 59 uhanalaisesta lajista. Joukossa varsinkin vanhan metsän kääpiä ja sammalia, mm. vaarantuneet poimukääpä ja kantoraippasammal. Kangasvuokko (VU) viihtyy kuivilla kangasmailla ja röyhysara (VU) lähteillä. Repovedellä yksi neljästä liekohelmijäkälän (EN) kasvupaikasta Suomessa.

Kangasvuokko. Kuva: Jouko Rikkinen (CC-BY-NC-4.0)

Koko	10 x 20 km
Suojelualueiden pinta-ala	2739 ha – selvästi eniten Kaakkois-Suomen keskittymissä
Kiva tietää:	Jättikatkaa on löydetty Suomesta vain 23 järvestä – kaakossa Repoveden Vuohijärven ohella vain Saimaan Pajusaarenselältä

KOUVOLA – Kahden väylän risteyksessä

Monimuotoisuuskeskittymä

Monimuotoista kaupunkiluontoa. Keltin ja Ahkojan rantalehdoissa on vaateliasta lehtolajistoa. Lappalanjärvellä elää harvinaisia kasveja ja vesihyönteisiä, erityisesti sudenkorentoja. Molemmat vesistöt ovat myös tärkeitä lintualueita.

Keskeisiä luontotyyppejä

Vesiluonto, rantalehdot, hiekkarannat.

Lajistoarvoja

Uhanalaisia lajeja yli sata, eniten havaintoja liito-oravista (VU). Kymijoki on viirusuursurviaisen (VU) pääaluetta Suomessa. Harvinaisten kasvien keskittymä; itärajan takaa tuodun raakapuun vanhoilla varastokentillä kymmenittäin eksoottisia tulokaslajeja, mm. räpyläsaran (EN) ainoa esiintymä kaakossa. Lappalanjärvellä on kunnostettu hentonäkinruohon (EN) elinpaikkoja. Keltaverkkoperhosen (EN) vahvimpia elinalueita Suomessa.

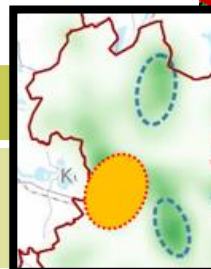

*Keltaverkkoperhosen
toukka*

Liito-orava. Kuva: Anna-Maija Sillanpää (CC-BY-NC-4.0)

Koko	15 x 20 km
Suojelualueiden pinta-ala	257 ha
Kiva tietää:	Keskittymän alueelta on tavattu kaikkiaan 869 putkilokasvilajia. Eniten havaintoja on ... komealupiinista

SAVERON SUOT – Keidassoiden kolmikko

Monimuotoisuuskeskittymä

Alajalansuo, Hangassuo ja Haukkasuo ovat edustavia kermikeitaita ja monimuotoisia lintualueita. Valtakunnallisesti merkittävään suojelualuekokonaisuuteen kuuluu Pilkkakorvenmäen luonnonmetsä. Lohikaloille tärkeän Summanjoen valuma-alueen latvoja.

Keskeisiä luontotyyppejä

Suot, luonnonmetsät, virtavedet.

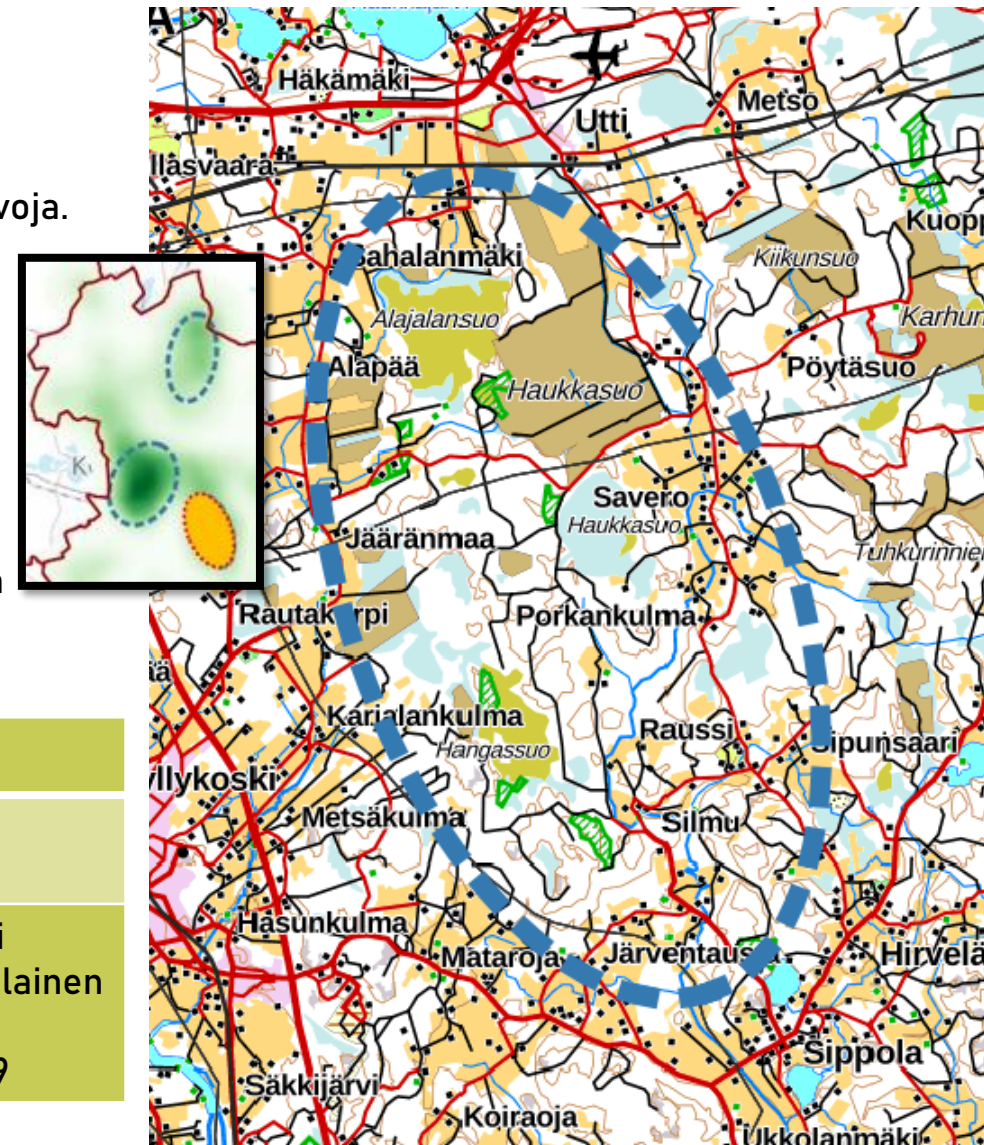
Lajistoarvoja

Uhanalaisia lajeja on tiedossa 34. Joukossa on useita vanhojen metsien lintuja. Vaarantuneet haapariippusammal ja kantoraippasammal sekä lahokaviosammal (EN) ovat myös vanhan metsän lajeja. Maakiitäjäisiin kuuluva rahkahyrrä (CR) on tavattu vain kahdelta paikalta Kaakkois-Suomesta. Vaateliaita suolajeja on varsinkin perhosissa.

Suovenhokas. Kuva: Heikki Hyttinen (CC0-4.0)

Koko	10 x 15 km
Suojelualueiden pinta-ala	847 ha
Kiva tietää:	Suovenhokkaan nimesi tieteelle uutena suomalainen Johan Martin Jakob af Tengström vuonna 1869

MIEHIKKÄLÄ-MUURIKKALA

– Tyllinjärvi keskiössä

Monimuotoisuuskeskittymä

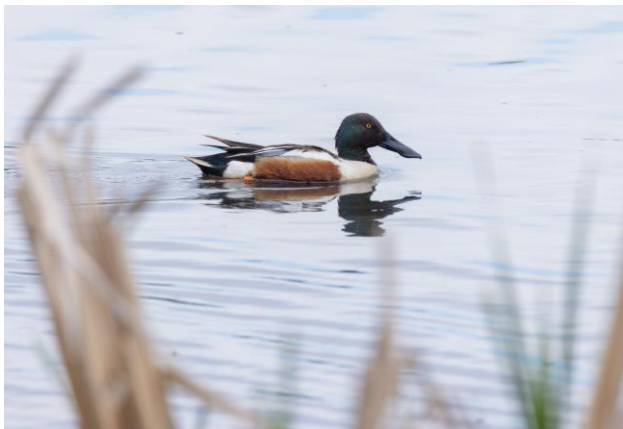
Miehikkälän ja Virolahden rajaseudulla lohikaloille tärkeiden Vaalimaanjoen ja Urpalaanjoen liepeillä. Rehevöitynyt Tyllinjärvi on monipuolinen lintujärvi, ja sen muutonaikainen merkitys on huomattava. Myös Tuorusjärvellä on vaateliasta pesimälinnustoa. Uhanalaisista linnuista eniten havaintoja hiirihaukasta (VU).

Keskeisiä luontotyyppejä

Rehevät lintujärvet, jokiluonto.

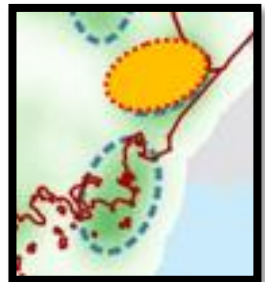
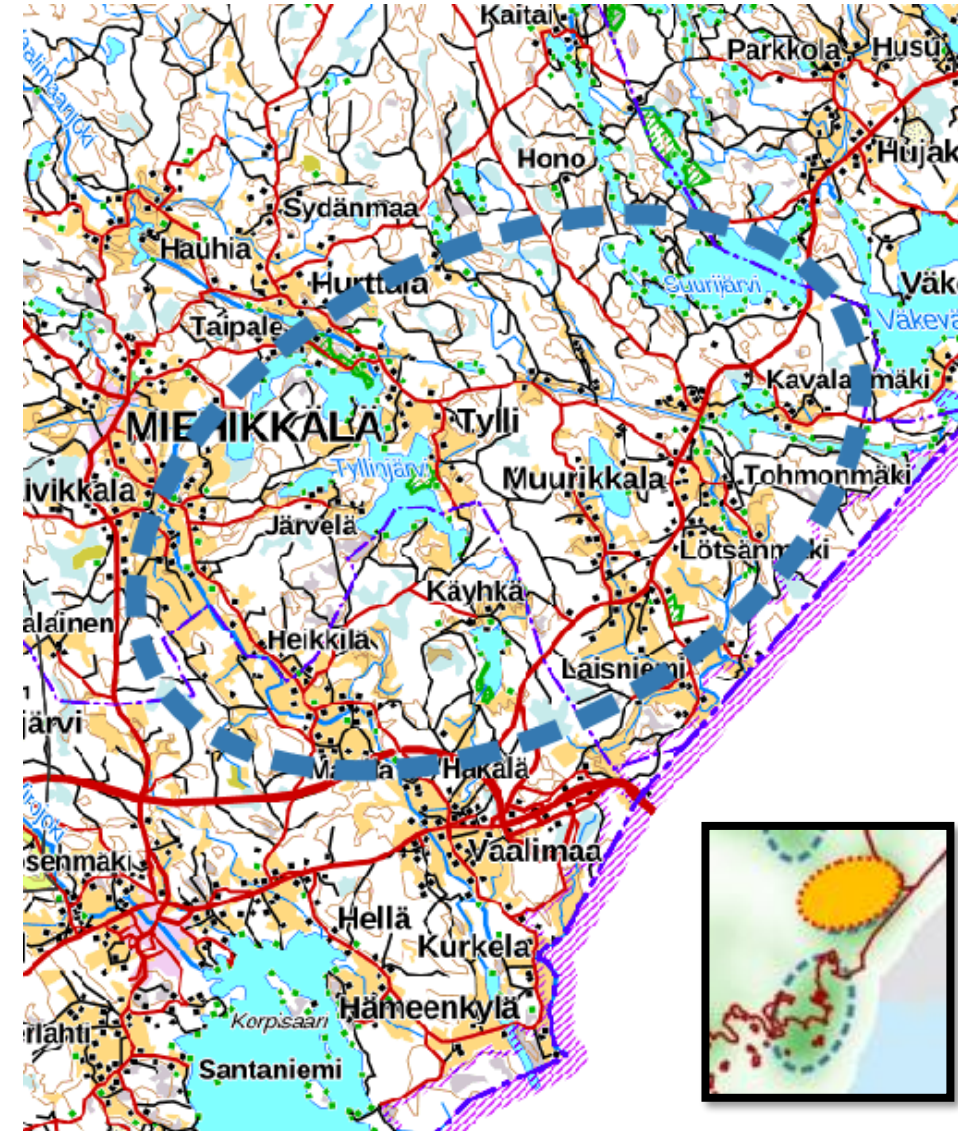
Lajistoarvoja

Sudenkorentojen ja muiden vesiselkärangattomien parhaimpia keskittymiä Kaakkois-Suomessa. Uhanalaisia lajeja on tiedossa 67, joukossa erityisen paljon pikkuperhosia, mm. nukulasulkanen (CR). Marmorikuoriaisen (VU) vahvaa elinaluetta ja pikkutervakon ydinaluetta kaakonkulmalla.

Lapasorsa. Kuva: Juha Jantunen.

Koko	10 x 15 km
Suojelualueiden pinta-ala	121 ha – suhteessa vähiten Kymenlaakson keskittymissä
Kiva tietää:	Tyllinjärven korentolajistoon kuuluvat mm. idänkirsi-korento, lumme- ja täplälampikorento – kaikki nk. direktiivilajeja

VIROLAHTI – Lintujen valtatie

Monimuotoisuuskeskittymä

Kirkon-Vilkkiläntura on matala merenlahti, joka on poikkeuksellisen arvokas vesilintujen levähdysalue. Myös pesimälinnusto on monipuolista kahlaajineen ja ruovikkolajeineen. Virolahti on otollisimpia paikkoja seurata arktisten lintujen massamuuttoa. Harvinaisia perhosia eniten kaikista kaakonkulman keskittymistä.

Keskeisiä luontotyyppejä

Mereiset hiekkarannat, turat.

Lajistoarvoja

Kymenlaakson keskittymistä eniten uhanalaisia lajeja (184). Joukossa on runsaasti varsinkin kuivempien ympäristöjen pikkuperhosia, mm. neljä äärimmäisen uhanalaista lajia. Linnuista pikkutiira (EN) ja pikkusirri (CR) tavattu kerran 2000-luvulla. Ankeriaan (CR) ainoa tuore havaintopaikka kaakossa.

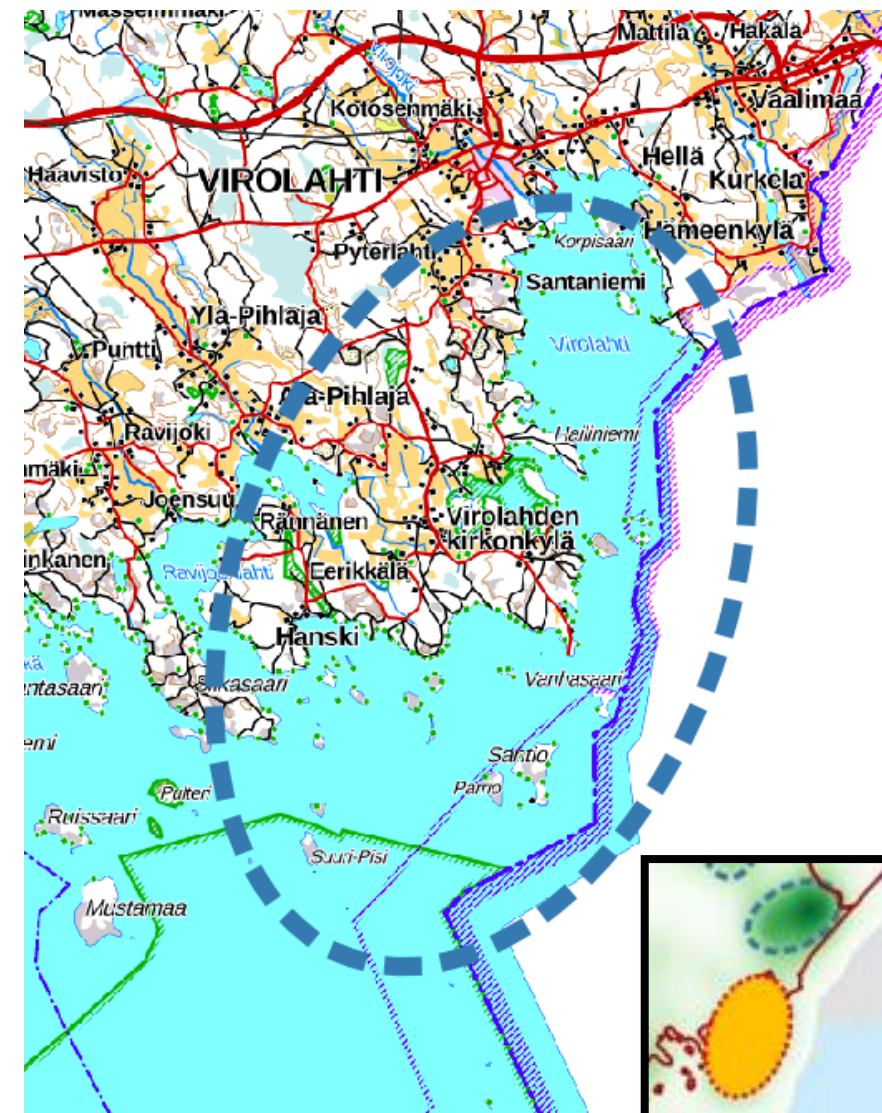

Laukkaneilikka-hohtokoi (CR)

Sepelhanhia. Kuva: Juha Jantunen.

Koko	10 x 20 km
Suojelualueiden pinta-ala	328 ha
Kiva tietää:	Turalehtimittari (EN), turahitukoi (VU), ... Tura tarkoittaa Virolahden seudulla merenrannalla olevaa sakeaa kaislikkoa

VALKMUSA-KYMIJOKI

- Soita ja tulvamaita

Monimuotoisuuskeskittymä

Munasuo on Suomen laajin ja arvokkain laakiokeidas. Kaikkiaan Valkmusan kansallispuistosta on tunnistettu yli 30 erilaista suotyyppiä. Itäpäässä Kajasuo on vain pieneltä osin suojeltu. Suot ovat arvokkaita lintualueita. Kymijoki on vesieliöstöltään erittäin monipuolinen ja sen rantamilta löytyvät maakunnan parhaimmat tulvametsät.

Keskeisiä luontotyyppejä

Suot, Kymijoen vesi- ja rantaluonto.

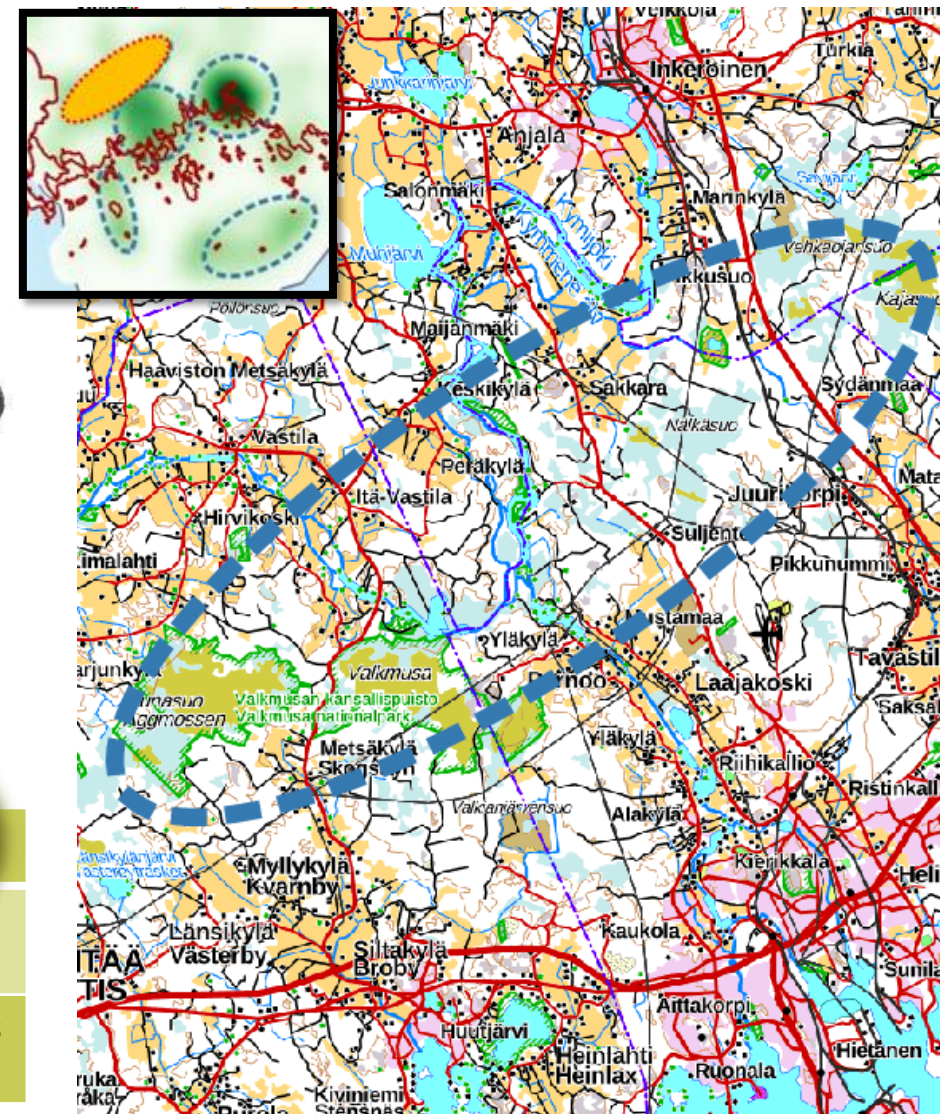
Lajistoarvoja

Linnustollisesti merkittävä ja tärkeä suurperhosten esiintymisalue. Uhanalaisia lajeja tunnetaan 58. Valkmusan tunnuksessa on rämekulmumittari (VU), muita vaateliaita suoperhosia mm. tulvamittari (EN), suovenhokas (VU) ja rämekarvajalka (VU). Kymijoen varsilla Myllykosken alapuolella juurtokaislan (EN) vahvimmat esiintymät Suomessa. Myös vaarantuneet lohi ja vuollejokisimpukka viihtyvät joessa.

Vuollejokisimpukka

Koko	10 x 25 km
Suojelualueiden pinta-ala	1926 ha
Kiva tietää:	Kymijoen varrelta voi yhyttää myös kuningaskalastajan (CR)

KOTKA – Kymijoen suistossa

Monimuotoisuuskeskittymä

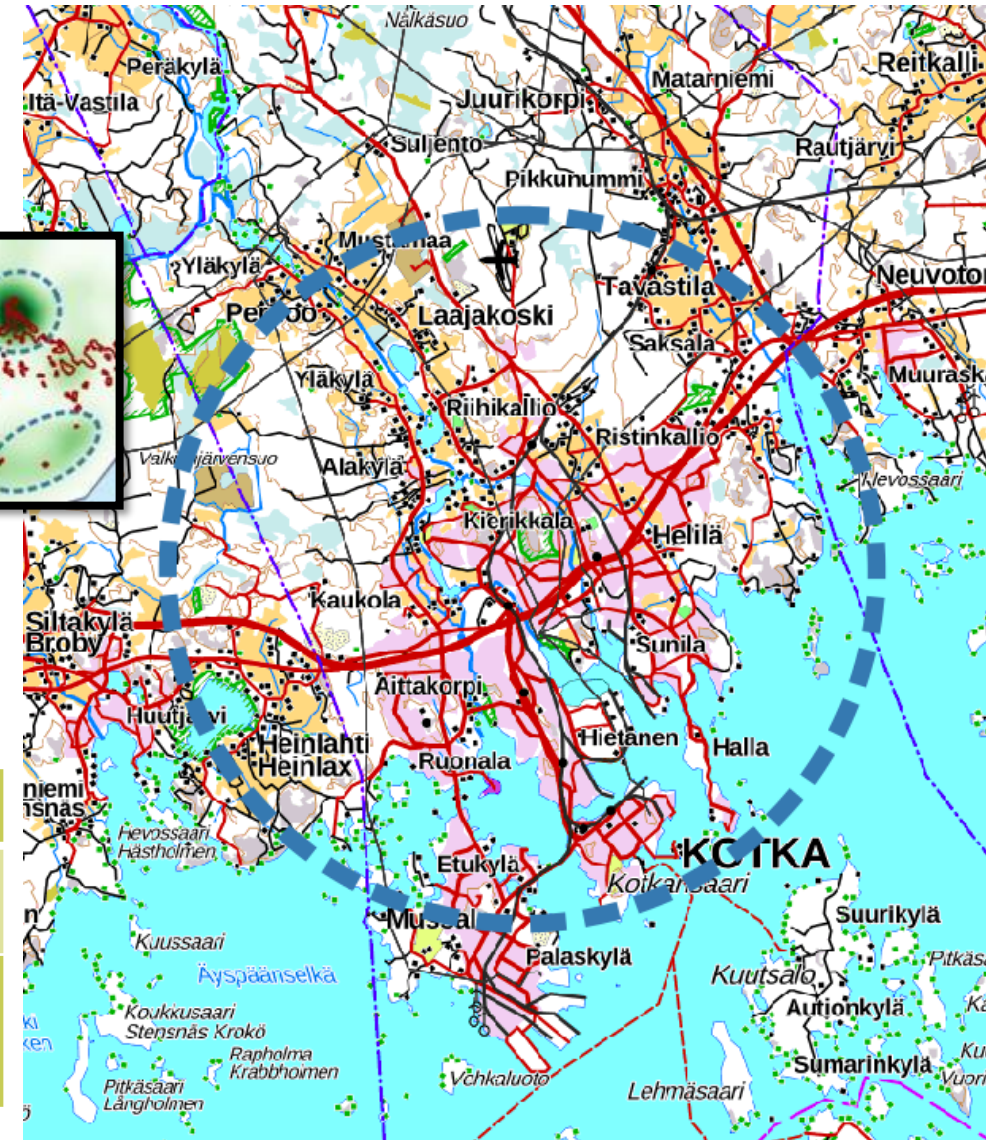
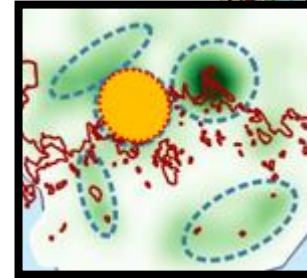
Luontokeidas kaupungin katveessa. Kymijoen suisto Hovinsaassa tarjoaa edustavia rantalehtoja ja monipuolista vesiluontolajistoa. Laajakoskenjärvi, Heinlahti ja Salminlahti ovat arvokkaita lintualueita. Kyminlinnassa on perinnebiotooppien uhanalaisia hyönteisiä ja Hallan satamassa liuta eksoottisia kasvitulokkaita. Kokkovuoren Natura-alue on merkittävä rapakivikalliokohde.

Keskeisiä luontotyyppejä

Kymijoen vesi- ja rantaluonto, merenrantaluonto, uuselinympäristöt.

Lajistoarvoja

Kymijoen vaelluskalat. Kymijoen varsi on hukkariisin (VU) ydinaluetta Suomessa. Heinlahdella monipuolista näkinpartaislajistoa ja varsinkin Kyminlinnan valleilla useita vaateliaita paahdeympäristöjen perhosia. Tyräkkitarhakääriäisen (EN) harvoja elinpaikkoja kaakonkulmalla. Hallan kasvierikoisuuksia mm. äärimmäisen uhanalaiset imeläkurjenherne, kiiltoängelmä ja tupsulinnunruoho. Uhanalaisia lajeja paljon (184).

Koko	15 x 15 km
Suojelualueiden pinta-ala	324 ha
Kiva tietää:	Möljäkeijun (VU) ja meritöyrälään (VU) harvoja nykyisiä havaintopaikkoja Suomessa

Rantaruttojuuri. Kuva: Jouko Rikkinen (CC-BY-NC-4.0)

HAMINA - Rannikon monimuotoisuuslinnake

Monimuotoisuuskeskittymä

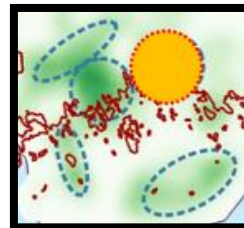
Lupinlahti on merkittävä lintujen pesimä- ja levähdysalue Kaakkois-Suomessa. Myös Kirkkojärvi on kansainvälisesti merkittävä lintuvesikohde, ja linnut viihtyvät myös Rajasuolla. Haminan vallit ja linnoitusalue ovat uhanalaisten selkärangattomien mieleen. Valleilla kasvavat erittäin uhanalaiset keltakynsimö ja vaaleajäsenruoho.

Keskeisiä luontotyyppejä

Suojaiset merenlahdet, perinnebiotoopit, urbaanit uuselinympäristöt.

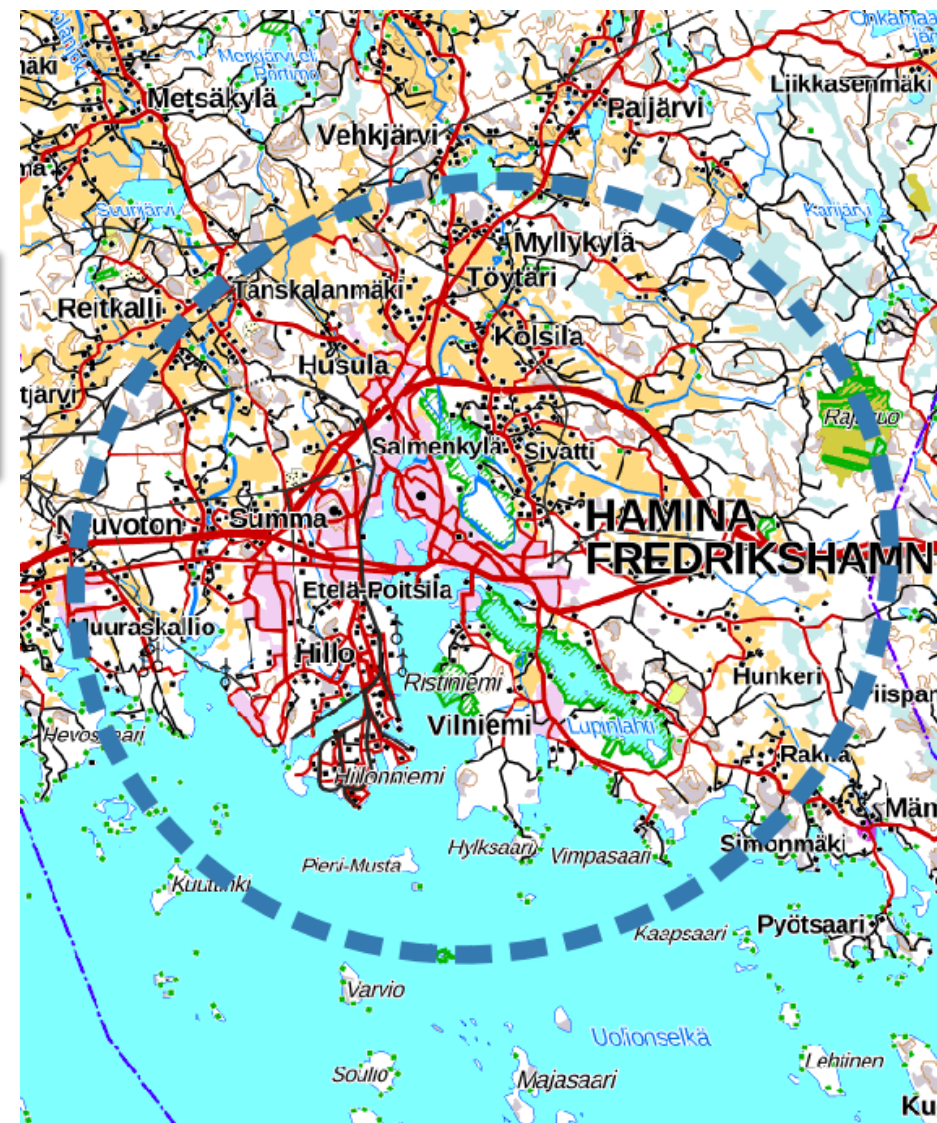
Lajistoarvoja

Kaupungin liepeille keskittynyt paljon uhanalaisia lajeja (171), varsinkin pikkuperhosia, mm. maitekääpiökoi (EN) ja laukkaneilikkahohtokoi (CR). Itämerenlaukkaneilikan (CR) vahvimpia elinalueita Suomessa. Merenrannalla kasvavat myös erittäin uhanalaiset pikku- ja suolapunka, sorsanputki (EN) puolestaan Summajoen suistossa. Tervasaari on vähärosovesiäisen (EN) vahvinta elinaluetta Suomessa.

Merihanhia. Kuva: Juha Jantunen.

Koko	15 x 15 km
Suojelualueiden pinta-ala	911 ha
Kiva tietää:	Lupinlahdella pesii säännöllisesti yli 70 lintulajia. Se on myös etelänkoipikorin (EN) ainoa elinpaikka Kaakkois-Suomessa

PYHTÄÄN SAARISTO

- Harjusaarten eliittiä

Monimuotoisuuskeskittymä

Pitkittäisharjujen ketju kuuluu osittain Itäisen Suomenlahden kansallispuistoon. Koukkusaaren Natura-alueelta löytyy jokseenkin luonnontilaista harjumetsää. Kaunissaarella ja Ristisaarella on arvokkaita laidunnettuja perinnebiotooppeja. Myös merenalainen luonto on laajoine rantamatalikkoineen merkittävää.

Keskeisiä luontotyyppejä

Mereiset hiekkarannat, perinnebiotoopit, vedenalainen luonto.

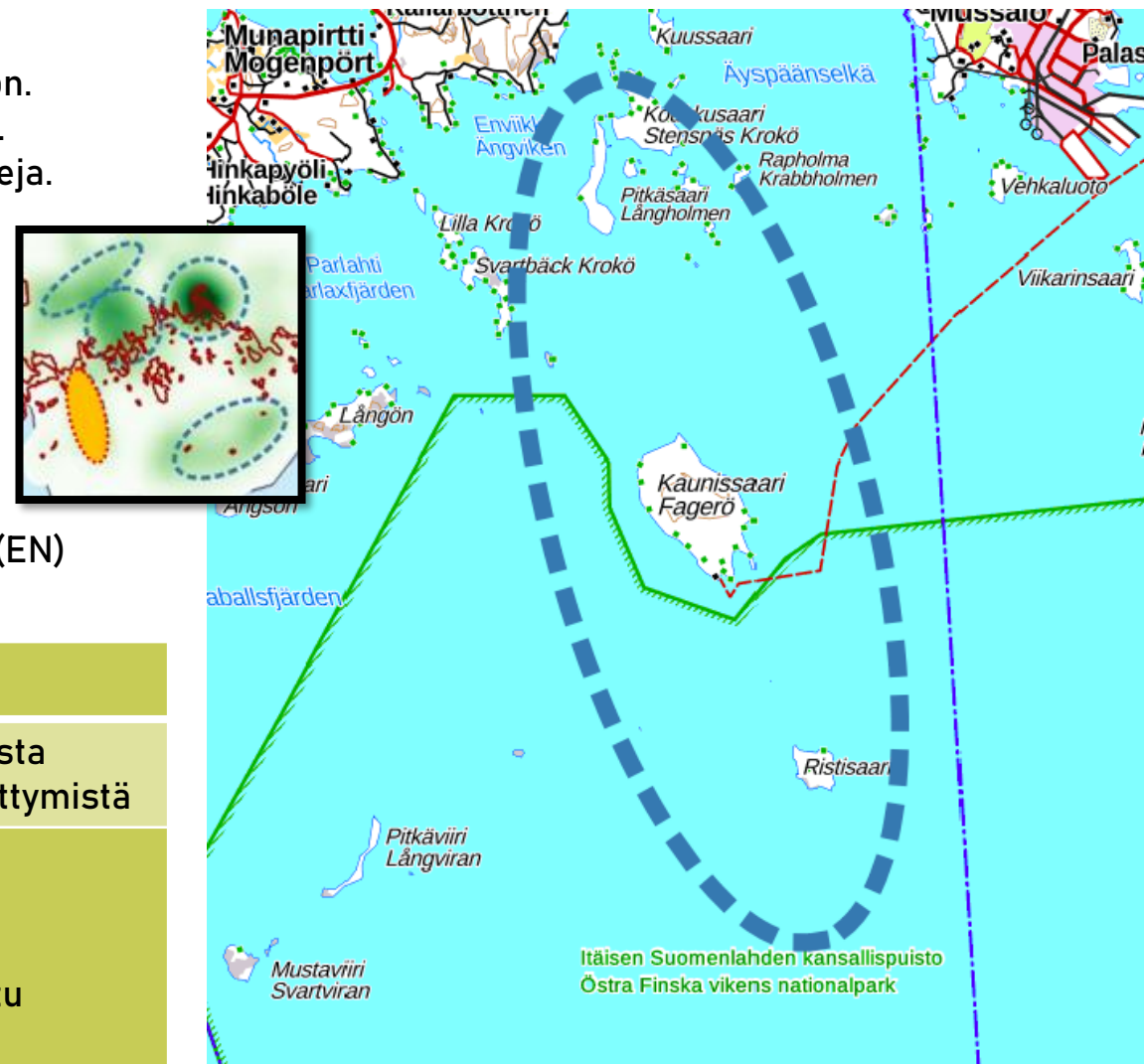
Lajistoarvoja

Uhanalaisia lajeja tunnetaan 49, eniten lintuja ja hyönteisiä. Ristisaarella ja Kaunissaarella liivapimikän (EN) ainoat esiintymät kaakossa. Meriotakilokki (EN) kasvaa alueen hiekkarannoilla. Merkittävää saaristolintujen pesimäaluetta.

Koko	5 x 15 km
Suojelualueiden pinta-ala	57 ha - vähiten kaikista Kymenlaakson keskittymistä
Kiva tietää:	Ristisaarella on Kymenlaakson ainoa valtakunnallisesti arvokkaaksi luokiteltu perinnebiotooppi

Meriotakilokki Koukkusaarella. Kuva: Kimmo Saarinen.

HAAPASAARI – ULKO-TAMMIO

- Saaret ulkomeren äärellä

Monimuotoisuuskeskittymä

Itäisen Suomenlahden kansallispuiston aluetta. Haapasaaren ympäristön ulkosaarilla elää runsas merilinnusto. Vedenalainen luonto on monipuolista. Keskittymän alueelta löytyy dyynejä ja Ulko-Tammion sisäosista reheviä lehtojakin.

Keskeisiä luontotyyppejä

Vedenalainen luonto.

Lajistoarvoja

Merkittävä saaristolinnuston pesimäalue, mm. selkälokin (EN) vahvaa elinaluetta. Edustavaa rantaniittyjen lajistoa, mm. meriotakilokki (EN) ja useita hiekkarantojen yökkösiä. Uhanalaisia lajeja kaikkiaan 58. Haapasaassa kyttyräkivisammalen (EN) ainoa eteläsuomalainen havaintopaikka. Kalvaspalkonen (VU) on Kymenlaakson ainoa meriympäristön vastuuhyönteinen: Suomen ainoat havainnot vuosilta 1997 ja 1999.

Kenttäorakko Kukion saarella. Kuva: Pekka Heikkilä.

Koko	15 x 25 km
Suojelualueiden pinta-ala	377 ha
Kiva tietää:	Norjanröyhelön (EN), nopsaluteen (VU) ja luola-aukokin (VU) ainoat tunnetut esiintymät Kaakkois-Suomessa

